

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra ruského jazyka a literatury

Podpůrné materiály pro výuku ruského jazyka na základních a středních školách

Bakalářská práce

Autor: Ivanna Gurmus
Studijní program: B0114A090003 – Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání
Studijní obor: Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání
Historie se zaměřením na vzdělávání
Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Půža, Ph.D.
Oponent práce: Mgr. Jana Kostincová, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor:	Ivanna Gurmus
Studium:	P20P0282
Studijní program:	B0114A090003 Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání
Studijní obor:	Historie se zaměřením na vzdělávání, Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání
Název bakalářské práce:	Podpůrné materiály pro výuku ruského jazyka na základních a středních školách
Název bakalářské práce AJ:	Support Materials for Russian Language Teaching in Primary and Secondary Schools

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se bude zabývat podpůrnými materiály pro výuku ruského jazyka na základních a středních školách s výjimkou slovníků. Práce se bude zaměřovat na česká nakladatelství a jejich vydávání různých podpůrných materiálů pro výuku ruského jazyka.

KARNĚJEVA, Ljudmila. *Ruština: maturitní příprava: [B1-B2]*. Dubicko: INFOA, c2011. Nová maturita (INFOA). ISBN 978-80-7240-755-2.

PRŮCHA, Jan. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-7178-999-4.

SOKOLOVA, Anastasija a Oxana TRUHLÁŘOVÁ. *Cvičebnice ruské gramatiky: výklad gramatiky, více než 70 cvičení, klíč ke cvičením*. Plzeň: Fraus, 2019. Škola s nadhledem. ISBN 978-80-7489-508-1.

Zadávací pracoviště:	Katedra ruského jazyka a literatury, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. Miroslav Půža, Ph.D.
Oponent:	Mgr. Jana Kostincová, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	7.11.2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího závěrečné práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne.....

Poděkování

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce Mgr. Miroslavu Půžovi, Ph.D. za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce.

Anotace

GURMUS, Ivanna. *Podpůrné materiály pro výuku ruského jazyka na základních a středních školách*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2023. 54 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce popisuje různé typy materiálů, které mohou být využité jako podpora pro výuku ruského jazyka. Nejdříve se zaměřuje na materiály učebnicového typu, jako jsou gramatiky, pracovní sešity a písanky. Dále se zabývá i jinými typy doplňkových materiálů, které jsou ovšem také velmi důležité pro zlepšení kvality výuky.

Klíčová slova: ruský jazyk, pracovní sešit, písanka, gramatika

Annotation

GURMUS, Ivanna. *Support Materials for Russian Language Teaching in Primary and Secondary Schools*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2023. 54 pp. Bachelor Thesis.

The bachelor thesis describes different types of materials that can be used as support for Russian language teaching. It first focuses on textbook-type materials such as grammars, workbooks and writing books. It also deals with other types of supplementary materials, which are of course also very important for improving the quality of teaching.

Keywords: Russian language, workbook, writing book, grammar

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2017 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, disertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Datum:

Podpis studenta:

Obsah

Úvod.....	10
1 Vývoj ruského jazyka	11
1.1 Základní školy	11
1.2 Gymnázia a střední odborné vzdělávání	11
2 Vznik učebních materiálů	13
2.1 Učební soubor Raduga, Raduga po-novomu a Raduga plus.....	13
2.2 Učební soubor Pojechali	14
2.3 Učební soubor Klass! a Snova Klass!	15
2.4 Učební soubor Klassnyje Druzja.....	16
2.5 Učební soubor Tvoj šans	16
3 Podpůrné materiály	18
3.1 Učebnice současné ruštiny 1. díl	18
3.2 Ruština – maturitní příprava.....	21
3.3 Ruský jazyk – sbírka úloh pro společnou část maturitní zkoušky (základní obtížnost)	22
3.4 Ruská mluvnice pro střední školy	23
3.5 Грамматика русского языка в иллюстрациях.....	24
3.6 Ruština – ruská písanka.....	25
3.7 Ruská písanka: Procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia.....	26
3.8 Ruská gramatika 1: Procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia.....	28
3.9 Ruská gramatika 2: Procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia	29
3.10 Ruská gramatika 3: Procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia	30
3.11 Ruská gramatika 4: Procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia	31
3.12 Čtení s porozuměním 7 – ruština: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia.....	32

3.13	Čtení s porozuměním 8 – ruština: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia	33
3.14	Čtení s porozuměním 9 – ruština: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia	35
3.15	Cvičebnice ruské gramatiky s nadhledem A1	36
3.16	Cvičebnice ruské gramatiky s nadhledem A2	37
3.17	Cvičebnice ruské gramatiky	38
4	Ostatní doplňkové materiály	41
	Závěr	43
	Zdroje	44
	Obrázkové přílohy	47

Úvod

V dnešní době se pro společnost stává znalost cizích jazyků stále důležitější. Jedním z těchto jazyků je i ruština. Je proto důležité poskytnout studentům základních a středních škol kvalitní výuku ruského jazyka, která jim umožní rozvíjet se nejen v oblasti jazykové, ale i kulturní a společenské.

Práce se zabývá popisem různých druhů materiálů. Nejdříve ve stručnosti vystihne všechny učebnicové materiály, které jsou vytvořené pro žáky a studenty. Dále se již velmi obsáhle zaměřuje na materiály typu pracovních sešitů, písanek a cvičebnic. Jejich hlavním účelem je podpořit a rozšířit výuku ruského jazyka a umožnit studentům praktické cvičení a zlepšení svých jazykových dovedností.

Další typy materiálů jako jsou různé kartičky, mapy a tabulky, které obsahují přehledy ruské gramatiky nebo především azbuku jsou také součástí práce. Jsou to doplňující materiály, které jsou taktéž důležité a velmi nápomocné pro žáky začínající s výukou ruského jazyka.

Cílem této práce je představit výběr vhodných a kvalitních podpůrných materiálů k výuce ruského jazyka. Všechny materiály jsou interaktivní, zábavné, a především motivující pro studenty, aby byly co nejefektivněji vedení ke zlepšení svých dovedností při výuce ruštiny na základních i na středních školách.

1 Vývoj ruského jazyka

Po roce 1989 přestala být výuka ruského jazyka na základních a středních školách povinná a ruština byla převážně z politických důvodů opomíjena. Postoje mnoha lidí vůči němu byly velmi často negativní. Jestliže dosud byla na pozici prvního cizího jazyka nejrozšířenějším jazykem ruština a za ni následovaly další živé jazyky jako němčina, angličtina, francouzština a španělština, tak na začátku devadesátých let se pořadí výrazně změnilo. Došlo k velkému ústupu výuky ruštiny.¹

Po roce 1989 nebyla příliš velká poptávka po učebnicích ruského jazyka. V posledních letech se ale stává ruština opět atraktivní a žádanou. Důsledkem toho je, že na našem trhu v současné době velmi vzrostl počet nových učebnic ruštiny. Decentralizace a pedagogická autonomie škol se promítla také v možnostech výběru učebnic.² V současné době se ruský jazyk vyučuje na mnohá školách, ale vzhledem k dnešní politické situaci je těžké říct, jak se výuka ruštiny bude vyvíjet v následujících letech.

1.1 Základní školy

Na začátku 90. let výuka ruštiny z mnohých škol takzvaně vymizela. Upřednostňovaly se hlavně západní jazyky. Pouhých 800 žáků se učilo rusky na základních školách ve školním roce 1996/1997. V letech 2000 až 2002 lze již zaznamenat patrný posun v postoji k ruštině. Od roku 2005/2006 dochází k výraznějšímu meziročnímu nárůstu žáků a ve školním roce 2009/2010 dosáhl počet žáků ruského jazyka dokonce 19,4 tisíce. Ruština byla ve školním roce 2009/2010 třetím cizím jazykem v pořadí podle počtu žáků, který se na základních školách učil.³

1.2 Gymnázia a střední odborné vzdělávání

Od roku 1995 byla minimální týdenní časová dotace pro předměty Cizí jazyk a Další cizí jazyk ve všech ročnících gymnázia 3 hodiny. Školní vzdělávací program musel obsahovat alespoň dva cizí jazyky, z nichž jedním musela být angličtina. Druhý cizí jazyk si studenti zvolili mezi německým jazykem, francouzským jazykem a ruským jazykem, případně

¹ URIEOVÁ, Libuše. *K postavení ruštiny v České republice v letech 1990–2014*. Plzeň, Opera Slavica XXVI, 2016, s. 47.

² Tamtéž, s. 55.

³ Tamtéž, s. 50.

jazykem španělským.⁴ Zájem studentů o ruský jazyk vzrostl a častěji si ji vybírají jako další jazyk. Zvýšený zájem o ruštinu taktéž potvrzují statistiky ze státních maturit.⁵

V letech 2005/2006 a 2006/2007 došlo ve středních školách zejména v souvislostech na reformu státní maturity ke zvýšení hodinové dotace cizích jazyků a ve výuce bylo zavedeno uplatňování moderních forem. Z analýzy vybraných školních vzdělávacích programů středního odborného vzdělání provedené v NÚOV v roce 2010 se ukázalo následující: Střední odborné školy nabízely k povinné výuce angličtinu, jako alternativní byla nabízena výuka němčiny. Ruština byl v nabídce škol na třetím místě.⁶

⁴ URIEOVÁ, Libuše. *K postavení ruštiny v České republice v letech 1990–2014*. Plzeň, Opera Slavica XXVI, 2016, s. 50.

⁵ Tamtéž, s. 51.

⁶ Tamtéž, s. 51.

2 Vznik učebních materiálů

2.1 Učební soubor Raduga, Raduga po-novomu a Raduga plus

Učební soubor Raduga byl vydán nakladatelstvím Fraus v Plzni a je dílem čtyř autorů Prof. PhDr. Stanislava Jelínka CSc., PaedDr. Jany Folprechtové CSc., PhDr. Radky Hříbkové CSc. a PhDr. Hany Žofkové CSc. Učební soubor se skládá ze tří dílů, které jsou v souladu s požadavky učebních osnov pro 1.–4. ročník středních škol. Základem každého dílu je učebnice, na kterou dále navazuje pracovní sešit, zvuková nahrávka, metodická příručka a sbírky jazykových a komunikativních her.⁷

Učebnice Raduga 1 obsahuje celkem 10 komunikativně zaměřených lekcí, které jsou na začátku publikace přehledně rozdělené do tabulky. Tabulka se rozděluje na výchozí texty, řečové intenze a situace, zvukové a grafické stránky jazyka, mluvnici a jako poslední jsou rozšiřující texty či písňe. Učebnice se skládá z bohaté zásoby různých úloh a cvičení, přehledu mluvnického učiva, anekdot a také slovníka základní a rozšiřující slovní zásoby, který se nachází na konci publikace.

V letech 2007 až 2009 byly vydány první tři díly pětidílné přepracované a aktualizované učebnice Raduga pod názvem Raduga po-novomu, které jsou dílem Prof. PhDr. Stanislava Jelínka CSc., prof. Ljubov Fjodorovny Alexejevové DrSc., PhDr. Radky Hříbkové CSc. a PhDr. Hany Žofkové CSc. Soubor se skládá z učebnice, pracovního sešitu, příručky pro učitele a zvukové nahrávky. Učební soubor si zachoval všechny rysy, které se osvědčily u starého vydání Radugy. Je tedy kladen důraz na pozornost k mateřskému jazyku žáků, rozdělení učiva na 3 linie (základní, docvičovací a rozšiřující materiály), komunikativní zaměření výuky, názornost či zřetel k reáliím.⁸

Učebnice Raduga 1 po-novomu obsahuje celkem osm lekcí, které mají stejnou strukturu. Učebnice nejdříve seznámí s lekcí, dále následují dialogy, otázky na porozumění textu a poté obsahuje cvičení týkající se poslechu, doplňování atd. Učebnice se také vyznačuje moderním a atraktivním designem a množstvím obrázků a ilustrací, které pomáhají studentům lépe pochopit a zapamatovat si novou slovní zásobu. Soustředí se na komunikativní přístup k výuce ruštiny, což studentům umožňuje lépe porozumět a

⁷ NEDOMOVÁ, Zdeňka a Karla VLHOVÁ. *Metodika výuky ruského jazyka na 2. stupni základních škol a středních školách z pohledu pedagogické praxe: náměty pro začínajícího učitele*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2009. ISBN 978-80-7368-890-5. s. 28.

⁸ Tamtéž, s. 30.

používat jazyk v reálných situacích. V každé lekci jsou představeny praktické situace a dialogy, které pomáhají studentům zlepšit své schopnosti v konverzaci v ruštině. Pokyny k jednotlivým cvičením jsou vysvětlené nejdříve v českém jazyce, následně jsou dvojjazyčné a poté jsou popsány v jazyce ruském.

V úvodu učebnice se nachází také seznam zkratek a symbolů vyskytujících se v učebnici. Učivo k zapamatování se označuje zelenou barvou, doplňková cvičení se označují fialovou barvou, vzory ke cvičením jsou označena barvou oranžovou a rozšiřující materiály jsou označena žlutou barvou. Dále učebnice obsahuje symboly k samostatné četbě, poslechu nahrávky, nahrávky klíče ke cvičení a mluvení.

Učebnice odpovídá požadavkům podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. S ohledem na to se v učebnici nachází modré rámečky navazující na jednotlivé lekce s názvem „Проверьте, чему вы научились“. Například na konci kapitoly na téma Volný čas rámeček obsahuje: слушать и читать с пониманием о том, кто что любит делать и свободное время; поговорить об этом с друзьями и самостоятельно об этом рассказать; написать короткое письмо другу (подруге); пригласить подругу (друга) в кино (и концерт...) реагировать на приглашение.

Od stejných autorů se v poslední době objevila nově přepracovaná učebnice Raduga plus, která je orientována na osvojování ruského jazyka na úrovních A1–A2 tak, jak jsou vymezeny ve Společném evropském referenčním rámci pro jazyky a v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. Obsahově i vizuálně je přizpůsobena pro žáky základních škol a víceletých gymnázií.

2.2 Učební soubor Pojechali

Ediční řadu skládající se ze sedmi učebních souborů (učebnice, pracovní sešit, metodická příručka, CD a audiokazeta) pro výuku ruského jazyka na základních školách vytvořil autorský kolektiv ve složení: PhDr. Hana Žofková CSc., Mgr. Klauďie Eibenová, PaedDr. Zuzana Liptáková, Ph.D.⁹ Učební soubor Pojechali od nakladatelství Práce je možné využívat pro výuku ruštiny téměř od jakéhokoliv ročníku. Počáteční výuka (zejména

⁹ NEDOMOVÁ, Zdeňka a Karla VLHOVÁ. *Metodika výuky ruského jazyka na 2. stupni základních škol a středních školách z pohledu pedagogické praxe: náměty pro začínajícího učitele*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2009. ISBN 978-80-7368-890-5. s. 18.

předazbukové období) je založena především na zvládnutí zvukové stránky jazyka, proto je také velká pozornost věnována úvodnímu ústnímu kurzu.

Obsah se skládá z předazbukového období a úvodního ústního kurzu slovíček na přání, který obsahuje celkem 6 lekcí a na ně dále navazuje 6 písniček. Poté obsah zahrnuje azbukové období, které se skládá z dalších 9 lekcí. Součástí obsahu jsou texty z předazbukového období, dobrovolné čtení pro radost a potěšení, pohádky, Česko – ruský slovníček a bibliografie.

Učebnice je rozdělena do různých témat, která pokrývají základní komunikační situace, jako jsou například pozdravy, rodina, domov, jídlo, nákupy a další běžné situace. Obsahuje různé typy cvičení, které pomáhají studentům procvičovat gramatiku, slovní zásobu, poslechové a konverzační dovednosti. Publikace odpovídá Společenskému evropskému referenčnímu rámci pro jazyky.

2.3 Učební soubor Klass! a Snova Klass!

Klass! je třídílná sada učebnic s pracovním sešitem, která zahrnuje úroveň A1 a B1 od nakladatelství Klett. Autorky jsou Mgr. Miroslava Kožušková, PhDr. Marta Vágnerová, Ph.D. a Doc. Natálie Orlova, CSc. Učebnice reaguje na aktuální potřeby a nároky studentů i učitelů středních škol. Zvláštní pozornost je věnována poslechu s porozuměním a mluvenému projevu. Publikace má moderní grafické zpracování a velké množství fotografií a ilustrací. Klade důraz na rozvoj jazykových kompetencí a orientaci na současnou ruštinu.

Učebnice se skládá celkem z 9 kapitol, které se rozdělují na jednotlivé části, a to slovní zásobu, gramatiku, fonetiku a projekt. V úvodu každé lekce je rámeček, ve kterém se popisuje, co se v dané lekci žáci naučí. Například po první kapitole se dovedou pozdravit, rozloučit se, představit se, zeptat se na jména spolužáků, přečíst a napsat první ruské slovo či se dozvědět, co je v Rusku typické pro 1. září.

Publikace zahrnuje velkou zásobu rozmanitých cvičení. Pokyny ke cvičením v prvním díle jsou dvojjazyčné a v následujících dílech jsou jen v ruském jazyce. Celou třídílnou sadou učebnic i jednotlivými lekcemi studenty provází skupinka spolužáků, kteří jsou z Petrohradu a jejich česká kamarádka Veronika.

Kromě toho nakladatelství Klett taktéž vydalo třídílnou učebnici Snova Klass!. Mezi její autorky patří Doc. Natálie Orlova, CSc., PhDr. Marta Vágnerová, Ph.D. a Mgr. Miroslava

Kožušková. Učebnice je napsána pro studenty středních škol, kteří s výukou ruského jazyka začínají. Obsah celého souboru odpovídá požadavkům Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. Učební soubor Snova Klass! má velmi podobné zpracování jako Klass!.

Učebnice je rozdělena do 7 lekcí a 2 opakovacích jednotek, které postupně zavádějí studenty do základů ruského jazyka. Názvy kapitol jsou Мой класс, Моя семья, У нас новенькая, Понедельник – день тяжёлый, Повторение – мать учения 1, К сожалению день рождения только раз в году, Где купить?, Приятного аппетита, Повторение – мать учения 2. Publikace obsahuje gramatická pravidla, slovní zásobu, cvičení a poslechové aktivity, které se zaměřují na praktickou komunikaci a situace, se kterými se studenti mohou setkat v reálném životě.

2.4 Učební soubor Klassnyje Druzja

Pro žáky základních škol a nižších ročníků osmiletých gymnázií, které začínají studovat ruský jazyk, byl vydán soubor výukových materiálů Klassnyje Druzja 1-3 od nakladatelství Klett. Autorky jsou Doc. Natálie Orlova a CSc., Mgr. Jana Korschnerová. Každá lekce je přehledně strukturovaná a rozvíjí všechny jazykové dovednosti. Slovní zásoba se orientuje na současnou ruštinu.

Učebnice se skládá z 6 lekcí, přičemž poslední lekce se týká opakování. Lekce jsou vždy uvedeny vstupní motivační stranou, na které se nachází velká fotografie. Na úvodní straně se také nachází vyjmenované cíle lekce a bublina, ve které žáci najdou zajímavá fakta o Rusku. Každá lekce obsahuje dialogy, texty, gramatická pravidla, cvičení na procvičení dovedností poslechu, mluvení, čtení a psaní. Témata se týkají každodenního života, školy, rodiny, domova, volného času, jídla, cestování a mnoho dalšího. Učebnice je bohatě ilustrovaná obrázky a fotografiemi, které podporují vizuální vnímání a porozumění textu.

2.5 Učební soubor Tvoj šans

Nakladatelství Fraus vydalo učebnici s integrovaným pracovním sešitem Tvoj šans. Autorky jsou doc. Liudmila Valova, CSc., Mgr. Varvara Golovatina a CSc. Mgr. Milena Rykovská, Ph.D. Nakladatelství se rozhodlo, že třetí díl bude distribuován pouze v elektronické podobě, což je velmi nepraktické jak pro učitelé, tak i pro žáky.

Učebnice vede nejen k osvojení jazykových schopností a dovedností, ale také má za cíl motivovat k přemýšlení v širších souvislostech. Obsahuje aktuální témata a atraktivní

reálie, které se týkají nejenom současného Ruska, ale i celé ruské kultury a problematiky každodenního života. První díl učebního souboru vede studenty k úrovni A1 dle Společného referenčního rámce pro jazyky.¹⁰

První díl učebnice obsahuje celkem 11 lekcí, které jsou rozdělené na úvodní lekci, 8 jednotlivých lekcí a 2 lekce opakovací. Každá lekce začíná motivační obrazovou dvoustrannou k danému tématu a poté následuje výklad fonetiky, gramatiky a její procvičování. V úvodu učebnice se nachází 10 důvodů, proč by se měli žáci učit ruštinu s *Tvoj šans*. Dále v publikaci jsou popsány také vysvětlivky a použité symboly. Všechny pokyny ke cvičením a vysvětlení gramatiky jsou popsány v češtině. Na konci každé lekce se nachází pracovní sešit, kde si žáci mohou procvičit získané znalosti. K osvojení nové slovní zásoby slouží abecední rusko-český slovník na konci každé lekce.

¹⁰ VALOVA, Liudmila, Varvara GOLOVATINA a Milena RYKOVSKÁ. *Tvoj šans A1: ruština pro střední a jazykové školy: učebnice s integrovaným pracovním sešitem*. Plzeň: Fraus, 2018. ISBN 978-80-7489-423-7. s. 4.

3 Podpůrné materiály

Rozhodla jsem se představit materiály, které nemají doložku MŠMT, a proto neslouží jako učební soubory a jsou zařazené do podpůrných materiálů. Všechny materiály obsažené v kapitole jsou popsány mnohem podrobněji než ostatní učebnice, které jsou zařazené do běžné výuky na základních a středních školách.

3.1 Učebnice současné ruštiny 1. díl

Nakladatelství EDIKA společně s autoři Adamem Jankem a Olgou Belyntsevovou vydalo Učebnici současné ruštiny 1. díl. Učebnice se nevyužívá pro standartní výuku na školách, a proto je zahrnutá do podpůrných materiálů. Je určena všem, kdo má zájem si osvojit ruský jazyk, ale také je velice dobrým materiálem pro výuku na středních a jazykových školách. V učebnici se nejdříve nachází fonetická lekce a následně na ni navazuje dalších 20 lekcí. Fonetická lekce důkladně a srozumitelně vysvětluje psací a tiskací abjadu a také výslovnost jednotlivých hlásek.

Všech 20 lekcí je rozděleno do tří částí. První část učí nová slovíčka, která jsou nezbytná k pochopení další lekce. V druhé části se během všech lekcí odehrávají různé životní situace. Třetí část tvoří zajímavé kulturní texty, které podávají přehled o ruské realitě, ale také uvádějí rozšiřující slovní zásobu. Po úvodním textu každé části následuje gramatický výklad a cvičení procvičující znalosti a rozvíjející komunikační dovednosti. Na konci učebnice je klíč ke kontrole správnosti cvičení. Po každých pěti lekcích je blok pro opakování informací z předchozích lekcí.¹¹

První lekce má název Добрый день, это мы! a nachází se v ní osobní zájmena a stavba ruské věty. Ve třetí části této lekce jsou pozdravy a nejzákladnější fráze typu Jak se jmenuješ?, Odkud jsi? a odpovědi na ně.

Druhá lekce se jmenuje Дела отлично, как обычно. V lekci jsou vysvětlená podstatná jména rodu mužského zakončená na tvrdou souhlásku v jednotném čísle a vázání slov v řeči. Ve třetí části této lekce se nachází sloveso mít v ruském jazyce, sloveso jmenovat se a skloňování zájmen náš a váš mužského rodu.

¹¹ BELYNTSEVA, Olga, Adam JANEK a Julija MAMONOVA. *Učebnice současné ruštiny: Učebnik sovremennogo russkogo jazyka*. Brno: Computer Press, 2011. Jazyky (Computer Press). ISBN 978-80-251-2442-0. s. 3.

Что? Где? Когда? je název lekce třetí. V lekci se objevuje infinitiv ruských slov, minulý čas, intonace otázek a odpovědí, skloňování zájmen, kdo a co, skloňování podstatných jmen rodu ženského zakončených na -a v jednotném čísle, skloňování zájmen naše/vaše ženského rodu a přídavná jména tvrdá v 1. pádě.

Сделал дело, гуляй смело je ruské přísloví, které nese název čtvrté lekce. V této lekci se vyskytuje skloňování podstatných jmen rodu středního zakončených na -o v jednotném čísle, výslovnost zdvojených souhlásek, skloňování zájmen naše/vaše středního rodu, vazba У меня есть, časování sloves a pohyblivý přízvuk v rámci jednoho slova.

Pátá lekce má název Побеседуем об отпуске. Objevuje se v ní vykání, skloňování zájmen můj, má, mé, tvůj, tvá, tvé, svůj, svá, své v jednotném čísle, skloňování zájmen tento, tato, toto, ten, ta to v jednotném čísle, základní číslovky 0-20 v 1. pádu, sloveso být, tvoření přísloví, přivlastňovací zájmena jeho, její, jejich, časování sloves typu jít a ruská spojka „a“.

Дела семейные je lekce šestá. V lekci se nachází skloňování podstatných jmen ženského rodu v jednotném čísle, skloňování osobních zájmen, časování sloves se zvrtnou částicí – ся (-сь), budoucí čas nedokonavých sloves a slovesa typu stihnout.

Наш досуг je název lekce sedmé. V této lekci se vyskytuje skloňování podstatných jmen mužského a středního rodu jednotným čísle, sloveso být v minulém čase, vazba musím, je třeba, potřebuji, je potřeba + infinitiv, skloňování přídavných jmen v jednotném čísle, roční období a dvanáct měsíců.

Когда я ем, я глух и нем je další ruské přísloví, kterým je pojmenovaná lekce osmá. Je v ní časování sloves jíst a chtít, skloňování podstatných jmen zakončených na -ий, -ие, -ия v jednotném čísle, sloveso být v minulém a budoucím čase, zápor u slovesa být, základní číslovky 30-1000 v 1. pádu, Kolik je komu let?, počítaný předmět, časování sloves se zvrtnou částicí – ся (-сь).

Devátá lekce má název Час пик. V této lekci se objevují pohybová slovesa jít/chodit, slovesa jet/jezdit, slovesa dostat se, upadnout, spadnout, infinitivní věty – otázky, základní číslovky 2000 až miliarda v 1. pádu, časování sloves typu moci a řadové číslovky.

Счастливого пути! je lekce desátá. V lekci se nachází změna kmenové souhlásky – slovesa říci a prosit, žádat, skloňování podstatných jmen rodu ženského končících na měkkou souhlásku v jednotném čísle, telefonování, neurčitá zájmena a příslovce, skloňování podstatných jmen rodu mužského a ženského v množném čísle a skloňování přídavných jmen v množném čísle.

Lekce jedenáctá je jmenuje Все профессии важны, все профессии нужны. Vyskytují se v ní školské instituce a vzdělávací systém v Rusku, skloňování podstatných jmen středního rodu v množném čísle, vazby zajímat se o koho, co, časování sloves dát/dávat, skloňování zájmen naši, naše, vaši, vaše, mí, mé, tví, tvé, sví, své, ti, ty, tito, tyto v množném čísle, podmíňovací způsob, státy, národnosti a jazyky.

Будьте здоровы! je název lekce číslo 12. V lekci se objevuje časování slovesa přijmout, časování sloves typu pít, skloňování podstatných jmen mužského rodu a ženského rodu v množném čísle, sloveso psát, názvy nemocí, časování sloves milovat, mít rád, koupit, skloňování základních číslovek 1–100, skloňování číslovek oba/obě a otázka Kolik je hodin?.

Třináctá lekce této učebnice se jmenuje Немного о гостиничных номерах. Součástí lekce je časování sloves nést, vést, vézt, rozkazovací způsob, skloňování číslovek kolik a mnoho, pohybová slovesa a otázka Kolikátého je dnes?.

В Сети je lekce čtrnáctá. Obsahuje skloňování podstatných jmen ženského rodu končících na měkkou souhlásku v množném čísle, časování sloves končících na -нуть, časování nepravidelných sloves sundat a бežeт, podmínkové věty a věty s částicí ли.

На женщине держится дом, to je název lekce patnácté. Vyskytuje se v ní vazba být spokojen s čím, nepravidelné skloňování podstatných jmen, časování slovesa pochopit a porozumět, konstrukce нужен/нужна/нужно/нужны s podstatným jménem/zájmenem a světové strany.

Шестнадцатá lekce se jmenuje Человек человеку рознь. V lekci jsou vysvětlená vztažná a tážací zájmena, stupňování přídavných jmen, záporná zájmena a příslovce, skloňování podstatných jmen typu время, počítaný předmět s přídavným jménem nebo zájmenem, krátké formy přídavných jmen a užití předložek среди – между.

Не платье человека красит, а человек платье je ruské přísloví a název lekce číslo 17. Tato lekce obsahuje užití přechodníků, sloveso mít a vlastnit, skloňování podstatných jmen typu пражанин, zájmena сам a самый a stupňování příslovčí.

Красный свет – дороги нет je lekce osmnáctá. V lekci se vyskytuje trpný rod, přídavná jména slovesná činná a přídavná jména slovesná trpná. На почте и в банке je lekce devatenáctá a obsahuje základní rozdíly v užití vidu v ruštině a češtině, spojky, sponové sloveso являться, skloňování podstatných jmen мать a дочь, infinitiv v ruštině a češtině, užití předložek, skloňování základních číslovek 200–1000, milion, miliarda a skloňování víceslovných číslovek.

Умом Россию не понять, аршином общим не измерить je název poslední lekce této učebnice. Lekce obsahuje zájmena каков, какова, какво, каковы, skloňování příjmení, skloňování číslovky jeden a půl, skloňování druhových číslovek два, dvě, двое, три, троје, чтыри, чтыvero, чтыvery, zlomky a desetinná čísla.

3.2 Ruština – maturitní příprava

Nakladatelství INFOA vydalo učební materiál Ruština – maturitní příprava. Autorkou je Ljudmila Karnějeva a cílem učebnice je připravit studenty k maturitní zkoušce z ruského jazyka. Cvičení jsou sestavena tak, aby především rozvíjela jazykové schopnosti, upevňovala nabyté vědomosti a přiblížila studentům úkoly, se kterými se setkají u maturity.

Učebnice má 14 lekcí a každá lekce se skládá z pěti částí: gramatika, konverzace, psaní, poslech a čtení. Gramatika nabízí cvičení k opakování pravidel ruské gramatiky a slovní zásoby. Diskusní sekce zahrnuje diskuse založené na obrázcích, řízené dialogy s ukázkovými příklady a diskuse ke konkrétním tématům. V psací části se procvičují krátké i dlouhé formy písemného projevu. Poslech napomáhá porozumět mluvenému slovu podle zvuku a čtení zahrnuje zajímavé texty a články, které odpovídají tématu kapitoly.¹²

Reálie obsažené v jednotlivých lekcích nabízejí zajímavosti ze života v Rusku. Každá lekce končí slovníčkem obsahujícím výrazy související s tématem. Nejdůležitější události v dějinách Ruska přibližuje stručný přehled История России. Kromě užitečného

¹² KARNĚJEVA, Ljudmila. *Ruština: maturitní příprava*: [B1-B2]. Dubicko: INFOA, c2011. Nová maturita (INFOA). ISBN 978-80-7240-755-2. s. 3.

přehledu gramatiky a důležitých konverzačních frází obsahuje také kapitoly Písemný projev a Klíč ke cvičením, kde je možné si ověřit správnost odpovědí.¹³

První lekce, která má název Человек se v gramatice zabývá časováním sloves, minulým časem, budoucím časem, skloňováním přídavných jmen a slovesem одеваться. Konverzace se týká osobního data, vzhledu a vyjádření názoru na osobní vlastnosti lidí. Psaní je zaměřené na krátký vzkaz pomocí e-mailu a popis osobnosti. Poslech obsahuje volbu správné odpovědi na základě poslechu a zodpovězení otázek z poslechu. U každé z následujících lekcí se poslech zabývá tím stejným. Čtení zahrnuje popis osobnosti z úryvku povídky Яма a textu История возникновения джинсов.

Další názvy lekcí jsou Жильё, Школа, Работа, Здоровье, Семья и общество, Питание, Покупки и сфера услуг, Путешествия и туризм, Культура, Спорт, Природа и её охрана, Наука и техника, Государство и общество. Každá z těchto lekcí obsahuje gramatiku, která se dá díky přehledným cvičením velmi dobře procvičovat. Celkově se ve všech pěti částech navazuje na téma lekce. Na začátku každé lekce se nachází obsah, ve kterém je stručně shrnuto, čím se daná část v lekci bude zabývat. Což studentům umožní se dobře v lekci zorientovat. Na konci lekce se vždy vyskytuje slovníček se slovíčky.

3.3 Ruský jazyk – sbírka úloh pro společnou část maturitní zkoušky (základní obtížnost)

Knihu Ruský jazyk – sbírka úloh pro společnou část maturitní zkoušky (základní obtížnost) vydalo nakladatelství TAURIS. Autorkami jsou Mgr. Jana Hodinářová, Mgr. Miroslava Kožušková, Mgr. Natalja Rajnochová a PhDr. Ladislava Tahovská. Hlavním cílem je pomoci budoucím absolventům připravit se na běžnou část maturitní zkoušky z ruského jazyka. Autoři se snažili vybrat texty, které by se mohly stát východiskem pro procvičování slovní zásoby a procvičování konverzace v rámci jednotlivých předmětů a komunikačních situací. Učitelé proto mohou sbírku využít jako doplňkový materiál k učebnici. Všechny úkoly ve sbírce, ať už se jedná o testování porozumění textu nebo jazykových znalostí, jsou provázány se souvislým výchozím textem.¹⁴

¹³ KARNĚJEVA, Ljudmila. *Ruština: maturitní příprava: [B1-B2]*. Dubicko: INFOA, c2011. Nová maturita (INFOA). ISBN 978-80-7240-755-2. s. 3.

¹⁴ HODINÁŘOVÁ, Jana. *Ruský jazyk: základní obtížnost*. Praha: Tauris, c2002. Sbírkou úloh pro společnou část maturitní zkoušky. ISBN 80-211-0409-0. s. 3.

První kapitola jsou Testové úlohy. V kapitole je popsáno z čeho se skládá maturitní zkouška z ruského jazyka. Zahrnuje také rozdělení testových úloh podle způsobu, jakým žák úlohu řeší, a to na otevřené a uzavřené. Otevřenými úlohami se v jazykových testech prověřují produktivní řečové dovednosti a uzavřenými úlohami se ověřují receptivní řečové dovednosti.

Další kapitole má název Úvod k úlohám na ověřování dovednosti čtení s porozuměním, která se rozděluje na úlohy uzavřené s dvoučlennou volbou, s vícenásobnou volbou a přiřazovací a uspořádací. Dále se dělí na úlohy otevřené se stručnou odpovědí a doplňovací. Úkoly jednotlivých kapitol jsou seřazeny podle obtížnosti výchozích textů, od nejjednodušších po nejobtížnější. Úlohy jsou rozděleny do kapitol podle toho, který typ úloh u jednotlivých textů převažuje. Proto se v zadání nachází i více pokynů k jednotlivým úlohám. Výchozí texty úloh jsou převzaty z různých zdrojů a pokrývají různá témata, která se liší stylem, délkou a obtížností slovní zásoby. Některé výrazy jsou vysvětleny, pokud se jedná o nejnovější slovní zásobu nebo pokud by jim neporozumění znemožnilo vyřešení cvičení.¹⁵

Poté následuje kapitola Úvod k úlohám na ověřování dovednosti používat jazykové prostředky, která obsahuje podkapitolu Úlohy na ověřování dovednosti používat jazykové prostředky. Všechny úlohy jsou vytvářeny podle kontextu a vyžadují kromě správného používání osvojených jazykových prostředků také dovednost číst texty s porozuměním. Publikaci zakončují kapitoly Řešení úloh, Provázanost Sbírek úloh s Katalogem cílových požadavků a Použitá literatura.

3.4 Ruská mluvnice pro střední školy

Ruskou mluvnici pro střední školy zpracovali doc. PhDr. Vladimír Čára, CSc., doc. PhDr. Milan Balcar, CSc., a PhDr. Jarmila Ladmanová, CSc. Učební pomůcka je určena především pro žáky středních škol. Jejím obsahem je stručný přehled tvarosloví, skladby a pravopisu. Do oddílu skladby byly vybrány pouze jevy, které jsou z porovnávacího hlediska velmi důležité pro řečovou činnost. Při tvorbě příručky se autoři snažili zaměřit na to, aby byla dostatečně nápomocná a přehledná pro snadnější orientování v mluvnici

¹⁵ HODINÁŘOVÁ, Jana. *Ruský jazyk: základní obtížnost*. Praha: Tauris, c2002. Sbírek úloh pro společnou část maturitní zkoušky. ISBN 80-211-0409-0. s. 11.

ruského jazyka.¹⁶ V současné době se mluvnice již nevydává, ale dá se sehnat například v některých antikvariátech nebo knihovnách.

Do ruské mluvnice jsou zařazena témata, která jsou důležitá pro komunikaci, jako například užívání a překlad českého „řád“, vyjádření přibližnosti, vyjádření míry zvýšení nebo snížení, vyjadřování data apod. Autoři se snažili o důsledné uplatňování konfrontačního zřetele, jehož srovnání je v mnoha případech prezentováno formou přehledných tabulek, a to nejen v tvarosloví, ale i ve skladbě.¹⁷

První kapitola Tvarosloví se skládá z podkapitol: Podstatná jména, Přídavná jména, Zájmena, Číslovky, Slovesa, Příslovce, Předložky, Spojky a Částice. Druhá kapitola Skladba zahrnuje podkapitoly: Podmět, Přísudek, Přívlastek, Přístavek, Předmět, Příslovečné určení, Doplněk, Přehled důležitých větných typů a Souvětí. Třetí kapitola obsahuje pravopisné poznámky. A jako poslední, co příručka obsahuje je seznam použité literatury.

3.5 Грамматика русского языка в иллюстрациях

Autořkami knihy Грамматика русского языка в иллюстрациях jsou К.И. Пехливанова a М.Н. Лебедева. Hlavním cílem studijní příručky je poskytnout pravidla ruské gramatiky na konkrétních příkladech, které souvisejí s každodenním životem, a které jsou srozumitelné pro každého. Příručka má přispět k pochopení toho, jaké prostředky ruského jazyka se používají k označení určitých životních jevů a situací, a jaké formy se používají k vyjádření různých myšlenek.

Грамматика русского языка в иллюстрациях je určena všem, kteří studují ruský jazyk buď jako začátečníky nebo jako pokročilé. Knihu lze používat jako doplňkový materiál k jakékoliv učebnici ruského jazyka. Ilustrace, tabulky a schémata, která se nachází v příručce napomáhají ke sjednocení látky do logického celku.

Obsahem příručky jsou kapitoly: Podstatné jméno, Zájmeno, Přídavné jméno, Číslovky, Sloveso, Předložky, Příslovce, Spojky a spojovací výrazy a Slovo tvorba. Všechny kapitoly zahrnují mnoho dalších podkapitol k danému tématu. Na začátku publikace je popsán seznam zkratk a symbolů pro lepší zorientování. V každé z následujících

¹⁶ ČÁRA, Vladimír, Jarmila LADMANOVÁ a Milan BALCAR. *Ruská mluvnice pro střední školy*. 4. upr. vyd. Praha: SPN, 1996. Pomocné knihy pro žáky (Státní pedagogické nakladatelství). ISBN 80-04-24891-8. s. 9.

¹⁷ Tamtéž, s. 9.

kapitol je velmi srozumitelně vysvětlena gramatika především díky jednoduchým a jednobarevným ilustracím, což napomáhá ke snadnému pochopení a zapamatování látky.

3.6 Ruština – ruská písanka

Ruština – Ruská písanka od Stanislava Korityáka je velmi dobrou pomůckou ke každé učebnici ruského jazyka. Písanka obsahuje tiskací azbuku, psací azbuku, základní čtyři čtecí pravidla, jednoduché texty ke čtení, nácvik tahů písma, drobnou slovní zásobu, říkanka k písmenkám a vtipné otázky. V písance taktéž můžeme nalézt poslechová cvičení, texty ke čtení, fonetická cvičení a řečové sekvence zaměřené na popis obrázků. Ruská písanka byla vytvořena jako součást učebního souboru pro výuku ruského jazyka na základních školách pojmenovaného Po stopách Jana Welzla.

Po otevření písanky hned na první straně můžeme vidět nadpis Zapište si za uši! Zde je popsáno čtení tiskací azbuky, ve kterém se upozorňuje na to, že dříve, než se začnou žáci učit psát, tak je nutné umět číst tiskací azbuku. Následně se na stejné straně vysvětlují základní čtecí pravidla a přízvuk.

Následující strany 2 až 3 mají nadpis Na úvod aneb jak na to. Popisují čtení tiskací azbuky, text ke čtení, nácvik tahů písmen, říkanka, střední velikost písma a psaní slov. Tyto stránky jsou spíše informační. Poukazují na to, že nejprve je potřeba seznámit se se slovy, která se budou psát a k tomu slouží obrázek v horní části stránky. Jedná se o slova, která patří do nejzákladnější slovní zásoby. V pruhu mezi obrázkem a psací částí písanky jsou slova z obrázku použita ve větách. Většinou jde o dialogy, ale někdy v tomto řádku jsou i poučky. Všechna důležitá slova jsou vyznačena tučně. Říkaneky jsou velmi důležité, protože obsahují spoustu „instantní gramatiky“ a vyskytují se v písance u každého písmenka. Dále se popisuje rozlišení azbuky na tři výšky a to horní, střední a dolní.

Vždy po pár písmenkách v písance můžeme nalézt opakování, které se nachází na dvoustraně. První opakování obsahuje přepis tvaru slovesa „jít“, doplnění psacích písmen, přepis textu a doplnění do něj přízvuku, popis obrázku podle vzoru a mapové značky. V dalším opakování je úkolem všimnout si, jak se л napojuje na ostatní písmena, doplnit chybějící znaky, přeložit věty, přepsat věty a jako poslední jsou slovíčka na téma Jídlo. Třetí opakování se zaměřuje na způsoby napojení, rozdíl mezi měkkým a tvrdým znakem, procvičování smyček u и а ищ, vyluštění křížovky, a ještě zde můžete nalézt slovíčka, která se týkají tématu Oblečení. Poslední opakování zahrnuje procvičení spojů, procvičování koncovek -oro, -ero, opsání vět a její přeložení s pomocí slovníčku a fráze

na téma Počasí. Na následujících čtyřech stránkách se vyskytuje slovníček se slovíčky, která jsou seřazené podle abecedy. Vcelku se dá shrnout, že písanka obsahuje osm tematických celků, spousta říkanek, pravidla ruské výslovnosti, pravidelné opakování, slovníček a přes 300 prakticky použitelných slov s ilustracemi.

3.7 Ruská písanka: Procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia

Vydavatelství Taktik vydalo Procvičovací sešit pro základní školy a víceletá gymnázia, který je zaměřen na osvojení písmen. Autorky jsou Mgr. Bc. Romana Lalahová, Bc. Alena Postníková a Mgr. Zuzana Vaňková. Pracovní sešit má velmi moderní a atraktivní grafické zpracování. Návik psaní a čtení je propojen s osvojováním slovní zásoby, výslovnosti a ruských reálií.

Na první straně sešitu je obsah, podle kterého je písanka členěna do šesti celků v pořadí od často používaných písmen k těm náročnějším. Půlstrana, která je věnovaná náviku písmen je vždy doprovázena ilustrací a krátkou básničkou v ruštině. Každá kapitola obsahuje různorodá cvičení, která jsou zaměřená na znalost tištěné a psané podoby všech doposud probraných písmen. Součástí pracovního sešitu jsou i dvě souhrnná opakování. Zadání každého cvičení je vždy popsáno nejdříve v ruštině a následně v závorkách je přeloženo do češtiny. Uprostřed písanky se nachází vystřihovací písmenka a na konci publikace je klíč s řešením k jednotlivým úlohám.

První kapitola obsahuje písmenka А, М, О, К, Т, Э. Kapitola začíná těmito písmeny z toho důvodů, že to jsou „*буквы, совпадающие по графической форме и по основному звуковому значению*“¹⁸ (písmena se stejnou grafickou podobou a stejným základním zvukovým významem) a také „*буквы, напоминающие некоторые чешские буквы, например, к м т*“¹⁹ (písmena připomínající některá česká písmena, např. k m t). V kapitole je celkem devět cvičení a jeden rámeček, který vysvětluje přízvuk. Jednotlivá cvičení jsou zaměřená například na sestavení vět, spojení vět a přepis krátkých dialogů psacím písmem, dopsání písmen, přiřazení obrázku ke slovům nebo čtení slabik, slov a rozhovoru.

¹⁸ PURM, Radko, Stanislav JELÍNEK a Josef VESELÝ. *Didaktika ruského jazyka: vybrané kapitoly*. Vyd. 3. (rozš. a upr.). Hradec Králové: Gaudeamus, 2003. ISBN 80-7041-174-0. s. 43.

¹⁹ Tamtéž, s. 43.

Druhá kapitola zahrnuje písmena Н, Р, У, В, Е, С. To jsou „*буквы, совпадающие по своей форме, но отличающиеся по звуковому значению*“²⁰ (písmena, která se shodují ve svém tvaru, ale liší se zvukovým významem). Před opakováním se nachází rámeček s vysvětlivkou gramatického jevu a poté následují cvičení. Úkolem těchto cvičení je číst slova a přeložit je se slovníkem, přepsat slova psací azbukou, spojit písmena a jejich výslovnost, vyřešit „matematické“ příklady nebo sestavit co nejvíce slov z písmen, která slovo obsahuje.

Třetí kapitola je zaměřená na písmena И, Й, П, Д, Б, З. Opakování se skládá celkově z 10 cvičení, kde úkolem žáka je napsat správně věty, doplnit písmena a určit, které nápoje jsou alkoholické a které nealkoholické, spojit stejná ruská slovíčka a zakroužkovat nová písmena nebo vyměnit jedno písmeno a nové slovo napsat. Hned poté následují Souhrnná cvičení 1, která se týkají předchozích tří kapitol. Cvičení obsahují například napsání českých jmen azbukou, sestavení vět, přečtení jazykolamů a jejich přepis psacím písmem, spojení ruských a českých písmen vyslovujících se stejně nebo hledání slov v křížovce.

Čtvrtá kapitola se skládá z písmen Ф, Ё, Ю, Я, Г, Л. Opakování kapitoly obsahuje celkem jedenáct cvičení a malý rámeček, ve kterém je vysvětleno vyslovování písmen. Ve cvičeních je úkolem žáka například vybrat slova s novými písmeny a napsat je na řádek k danému písmenu, přiřadit název stromu k obrázku, opravit věty a pak napsat správně, spojit písmena podle jejich pořadí v azbuce nebo doplnit do textu aktuální údaje a to, co nevědí, si můžou dohledat na internetu.

Součástí páté kapitoly jsou písmena Ж, Ш, Щ, Ч, Х, Ц. Na konci kapitoly je celkově dvanáct cvičení k opakování, kde úkolem žáka je vymyslet co nejvíce slov končících na – ша, -шка, najít v osmisměrce zvířata, jména a potraviny, opakování jazykolamů a její přepis, popsat obrázky a případná neznámá slova najít ve slovníku nebo doplnit česká písmena do tabulky.

Poslední šestá kapitola se zabývá písmeny Ъ, Ь, Ї. Kapitola obsahuje tabulku s vysvětlivkou, kde se používá měkký a tvrdý znak. Obsahem cvičení je spojení slov s obrázky, doplnění vět, přepsání názvu měsíců, doplnění písmena ы do osobních zájmen nebo výběr pěti slov s měkkým znakem a napsání příběhu, který je bude obsahovat. Po kapitole následují Souhrnná cvičení 2. Úkolem žáků ve cvičeních je například doplnit

²⁰ PURM, Radko, Stanislav JELÍNEK a Josef VESELÝ. *Didaktika ruského jazyka: vybrané kapitoly*. Vyd. 3. (rozš. a upr.). Hradec Králové: Gaudeamus, 2003. ISBN 80-7041-174-0. s. 43.

písmena do slov podle obrázku, sestavit z písmen názvy ruských měst, vybarvit písmena, která v ruské abecedě neexistují, doplnit samohlásky, spojit ruská přísloví a přepsat je, vybrat písmena napsána správně či spojit obrázek se slovesem, které začíná na totéž písmeno a vytvořit s nimi větu.

3.8 Ruská gramatika 1: Procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia

Ruskou gramatiku 1 vydalo vydavatelství Taktik. Mezi autorky patří Mgr. Jana Ivanov Maksoudová a Mgr. Zuzana Vaňková. Procvičovací sešit slouží především pro žáky základních škol a víceletých gymnázií. Hlavními tématy sešitu jsou pozdravy, národnosti, zvířata, rodina a domov. Obsah sešitu se skládá celkově z devíti kapitol. V úvodu každé lekce je příslušný gramatický jev přehledně vysvětlen pomocí příkladů. Sešit má velmi moderní grafické zpracování.

První kapitola se týká oslovení. V úvodu je stručně popsána gramatika a poté následují úlohy, ve kterých je možné si gramatiku procvičit. Všechny úlohy jsou napsané nejdříve v ruštině a následně v závorkách jsou popsány v češtině. V kapitole najdeme například osmisměrku, ve které se hledá jedenáct pozdravů, básničku Andreje Usačova, kterou žáci musí přeložit nebo napsat, jaké mají jména po otci. Celkem kapitola obsahuje devět cvičení.

Další kapitola se zabývá tématem zájmen. Jsou v ní vysvětlená zájmena osobní v prvním, druhém a čtvrtém pádě. Poté zájmena přivlastňovací v mužském, ženském a středním rodě a také v množném čísle. Cvičení se týkají hledání dvojic, překladu otázek, doplňování tabulek, vytváření vět či doplňování zájmen.

Třetí kapitola obsahuje vyjádření slovesa být a jeho zápor. Dále následuje pět cvičení k procvičování. Země, příslušníci národů a jazyky je název čtvrté kapitoly. Hned na začátku se nachází tabulka, která přehledně vysvětluje národnosti. Následujících sedm cvičení umožní žákům téma procvičit. Velice zajímavé je například poslední cvičení, kde úkolem žáka je vyhledat na mapě podle čísel deset států. Poté doplnit do tabulky hlavní město, jakým jazykem se tam mluví a jak se říká mužům a ženám příslušného státu.

Pátá kapitola se týká sloves typu говорить, учить, жить. V úvodu jsou vysvětlená pravidla skloňování sloves v ruštině a poté jsou slovesa mluvit, učit, žít a chtít přehledně vyskloňovaná. Dále následují cvičení, kde úkolem žáka je například přeložit věty do

ruštiny, odpovědět na otázky celou větou, doplnit rozhovor nebo opravit věty tak, aby dávaly smysl.

V šesté kapitole je vysvětlen 2. a 4. pád mužského a ženského rodu podstatných jmen. Kapitola se skládá celkem z osmi cvičení, ve kterých je úkolem žáka uhodnout hádanku, doplnit správný tvar podstatného jména, napsat věty v záporu, doplnit tabulku nebo vyluštit křížovku.

Rok, hodina a podstatná jména po číslovkách 1-5 je název kapitoly sedmé. Procvičit si to je možné v následujících devíti cvičeních. Předposlední kapitolou je opakovací test, který se nachází na dvou stranách a skládá se z pěti cvičení. Cílem závěrečného testu je prověřit si celkové znalosti uvedených gramatických jevů. Poslední kapitolou je klíč s řešením k jednotlivým úlohám.

3.9 Ruská gramatika 2: Procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia

Autorkami Ruské gramatiky 2 je Mgr. Jana Ivanov Maksoudová, Bc. Alena Postníková, Mgr. Naděžda Pluhařová a Mgr. Zuzana Vaňková. V procvičovacím sešitě je kladen důraz na téma zaměstnání, bydlení a volný čas. Obsah se skládá celkem z jedenácti kapitol a součástí publikace je také opakovací test a klíč s řešením.

První kapitola se zabývá 3., 6. a 7. pádem jednotného čísla podstatných jmen typu портфель, парк, изба, неделя, фотография a vazbami hrát na/v, stát se nebo pracovat jako. Poté následuje deset úloh, ve kterých je úkolem žáka například najít v textu podstatná jména a přiřadit je správně do tabulky v prvním pádu jednotného čísla, spojit názvy s hudebními nástroji, přeložit věty do ruštiny, doplnit správný tvar podstatných jmen či napsat něco o sobě.

Další kapitola se týká 3., 6. a 7. pádu osobních zájmen. Cvičení jsou zaměřená na záměnu podstatných jmen zájmen, doplnění správného tvaru zájmen nebo hledání zájmen ve třetím, šestém a sedmém pádě a překlad e-mailu do češtiny. Třetí kapitola se orientuje na slovesa typu знать. Procvičovací úlohy se týkají především doplňování sloves.

Čtvrtá kapitola má název Zvratná slovesa. V kapitole je na konkrétních příkladech vysvětleno, jak se tvoří zvratná slovesa v ruštině. Následující úlohy se týkají doplňování sloves v minulém čase, napsání sloves ve správném tvaru přítomného času nebo výběru správných variant sloves.

Slovesa se skupinou -ева-, -ова- jsou popsána v kapitole páté. V celkem pěti cvičeních je možné si slovesa procvičit. Šestá kapitola obsahuje budoucí čas nedokonavých sloves a časování slovesa **быть** v budoucím čase. Úlohy se týkají hlavně přepisu vět a textu do budoucího času nebo doplňování sloves do vět v budoucím čase.

Vazby se slovesem **любить** je kapitola sedmá. V jednotlivých cvičeních si žáci procvičí doplňování slovesa **любить** ve správném tvaru. Můžou si napomáhat tabulkou v úvodu kapitoly, kde je sloveso vyčasované. Osmá kapitola má název Příslovce časová. Na začátku kapitoly nenalezneme žádnou gramatiku, pouze devět úloh.

Devátá kapitola se týká skloňování řadových číslovek, přídavných jmen tvrdých a zájmen **какой, который**. Cvičení jsou zaměřená na doplňování přídavných jmen ve správném tvaru nebo doplňování tabulek. To je poslední kapitola, která se týká gramatiky. Dále již následuje opakovací test, který shrnuje všechny předchozí lekce a skládá se celkem ze sedmi cvičení.

3.10 Ruská gramatika 3: Procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia

Autorkami Ruské gramatiky 3 jsou Mgr. Bc. Romana Lalahová, Mgr. Olena Rassuzhdai a Mgr. Zuzana Vaňková. Hlavními tématy sešitu je škola, můj den a město. Publikace obsahuje celkem osm kapitol, z toho poslední dvě jsou opakovací test a klíč s řešením k jednotlivým úlohám.

První kapitola se týká minulého času a vykání v minulém čase. V úvodu je stručně vysvětlena gramatika a poté následuje sedm úloh k procvičování. Úlohy se týkají například sestavení vět, doplnění správné přípony a koncovky minulého času, překladu otázek do ruštiny, doplnění vykání i tykání do otázek v minulém čase nebo sestavení otázek podle vzoru.

Druhá kapitola obsahuje předložkové vazby odlišné od češtiny a 3., 6. a 7. pád množného čísla. V prvním cvičení je úkolem spojení začátku vazby s její druhou půlkou a překladem, a také všimnout si rozdílů oproti češtině. Další úlohy se zabývají překladem slovních spojení do češtiny, doplněním předložek do vět, překladem vět do ruštiny nebo hledáním chyb ve větách.

Skloňování tázacích a neurčitých zájmen je vysvětleno v kapitole třetí. Po stručném shrnutí gramatiky na začátku kapitoly následuje pět doplňovacích cvičení. Čtvrtá kapitola

je zaměřená na časování sloves pohybu ехать a идти. Hned v úvodu kapitoly jsou slovesa vyčasovaná jak v přítomném, tak i v budoucím čase a vysvětlená na konkrétních příkladech. Dále kapitola obsahuje jedenáct úloh, mezi které patří například osmisměrka, ve které se má hledat 10 slov a poté je doplnit do vět. Zajímavé je také cvičení na doplňování sloves do anekdot.

Pátá kapitola se týká sloves typu учить. Následujících šest úloh se skládá z opravy chyb ve větách, čtení rozhovoru a poté zodpovězení na otázky nebo vylučení křížovky. Poslední kapitola obsahující gramatiku se týká infinitivní věty a věty se spojkami если a чтобы. Úlohy se týkají doplňování, tvoření otázek, napsání vět s použitím slov z nabídky, a také vylučení křížovky.

3.11 Ruská gramatika 4: Procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia

Autorkami Ruské gramatiky 4 je Mgr. Naděžda Pluhařová, Bc. Alena Postníková a Mgr. Zuzana Vaňková. Je to poslední díl sady Ruská gramatika od vydavatelství Taktik. V sešitě je kladen důraz především na témata nakupování, jídlo, zdraví a člověk. Žáci si je důkladně procvičí jak v opakovacích, tak v tvořivých úlohách, křížovkách či překladových cvičeních. Procvičovací sešit obsahuje celkem jedenáct kapitol.

Modální slovesa a vazby je název první kapitoly. Na první straně je stručně shrnutá gramatika a následně se v kapitole nachází šest úloh k procvičování, které se týkají především doplňování sloves. Druhá kapitola se zabývá skloňováním přídavných jmen. V úvodu kapitoly je vysvětleno, že druhý stupeň se tvoří pomocí přípon, které se připojují ke kmeni přídavného jména. Dále následuje tabulka, ve které je to přehledně znázorněno. Na další straně je objasněno, jak se tvoří třetí stupeň. Poté jsou v sešitě doplňovací úlohy k procvičování.

Třetí kapitola je zaměřená na časování sloves брать a взять. Zpočátku jsou slovesa přehledně vyčasována v přítomném, minulém a budoucím čase a poté následují úlohy. Většina cvičení je zaměřená na doplňování sloves do vět. Podstatná jména v 1., 2. a 4. pádě množného čísla je název následující kapitoly. V šesti cvičeních je úkolem žáka například doplnit slova podle obrázků, doplnit rodové dvojice nebo doplnit slova z tabulky v množném čísle.

Pátá kapitola obsahuje skloňování podstatných jmen typu место a здание. V úvodu je znázorněna přehledná tabulka, ve které je gramatika vysvětlena. Dále následuje sedm úloh, jejichž úkolem je nejen doplňování, ale i vylouštění osmisměrky nebo přesmyčky. Nesklonná podstatná jména je název další kapitoly. V kapitole se dále vyskytují cvičení zaměřená na vylouštění tajenky, doplnění tabulky, čtení říkanky či hádání hádanky.

Sedmá kapitola je zaměřená na rozkazovací způsob. V úvodu lekce je rozkazovací způsob velmi přehledně vysvětlen. Zadáním následujících úloh je například vymyslet k obrázku větu s rozkazovacím způsobem, přečíst text a podtrhnout slovesa v rozkazovacím způsobu nebo doplnit slovesa do vět.

Slovesa есть a пить jsou obsažena v kapitole osmé. Na začátku lekce v tabulce se nachází přehledné vyskloňování sloves a poté navazují doplňovací úlohy. Poslední devátá kapitola obsahující gramatiku, která se zabývá vazbou похож на. Po krátkém vysvětlení vazby následují tři úlohy na procvičování vazby. Dále sešit obsahuje závěrečný opakovací test ze všech předešlých kapitol. A jako poslední se v publikaci nachází klíč s řešením k jednotlivým úlohám pro případnou kontrolu správných odpovědí.

3.12 Čtení s porozuměním 7 – ruština: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia

Čtení s porozuměním 7 je první díl ze sady tří procvičovacích sešitů od vydavatelství Taktik, jehož autorkami jsou Mgr. Silvie Abrahámová a Mgr. Jana Ivanov Maksoudová. Obsahem sešitu je 5 kapitol z nichž poslední dvě jsou klíč s řešením k jednotlivým úlohám a slovníček se slovíčky. Všechna zadání ke cvičením jsou nejdříve vysvětlena v ruštině a až poté v češtině.

Grafický atraktivně zpracovaný pracovní sešit je možné využít jako doplněk k základní učebnici. Obsahem příručky jsou různé umělecké a neumělecké texty, které jsou tematicky blízké určité věkové kategorii. Texty jsou rozděleny do tematických celků odpovídajících slovní zásobě probírané v daných ročnících. Kapitoly obsahují různé typy úloh, a to konkrétně uzavřené a otevřené otázky k porozumění textu, cvičení zaměřená na slovní zásobu jako jsou myšlenkové mapy, spojovačky, křížovky, rébusy nebo také návrhy na projekty i podněty k diskusi a psaní na témata související s textem.²¹

²¹ ABRAHÁMOVÁ, Silvie a Jana IVANOV MAKSOUDOVÁ. *Čtení s porozuměním 7 - ruština: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia*. Praha: Taktik, 2021. ISBN 978-80-7563-379-8.

První lekce se týká azbuky a má název Азбука – не мука. Hned v úvodu lekce se nachází velmi krátký rozhovor, u kterého je tabulka se slovíčky. Kapitola obsahuje také text, kde úkolem žáka je místo obrázků v textu doplnit odpovídající slovo tak, aby text dával smysl. Jednotlivé úlohy v lekci se týkají vyluštění křížovky, výběru správných odpovědí nebo přepisu textu psacím a tiskacím písmem. Na poslední stránce lekce jsou čtyři zajímavé básničky a pár úloh, které na ně navazují.

Další kapitola se zabývá seznamováním a její název je Приятно познакомиться! Na začátku kapitola obsahuje kratší text s názvem Давайте знакомиться! a po něm následují úlohy, které na text navazují. V lekci se také vyskytují úlohy, které s textem nesouvisí a ve kterých je úkolem žáka například vyplnit dotazník o sobě nebo si zahrát třídní bingo. Dále kapitola obsahuje texty týkající se rodiny, kamarádů nebo domácích mazlíčků. Jako poslední, co se v kapitole dá nalézt je krátké seznámení s Ruskem. Je zde sedm základních otázek s možnostmi výběru odpovědí, které se týkají například hlavního města, barev vlajky nebo oficiálního názvu Ruska.

Třetí lekce má název podle velmi známého ruského přísloví Сделал дело – гуляй смело! Lekci tvoří texty týkající se různých typů sportu a úlohy, díky kterým si žáci procvičí, jak se jednotlivé sporty nazývají v ruském jazyce. Dále se v kapitole nachází rozhovor na téma Что мы будем делать в субботу? a úlohy, které na něj navazují. Kapitola také obsahuje článek o svátcích v Rusku, jehož úkolem je ve stručnosti seznámit žáky se základními svátky a tradicemi v Rusku. Jako poslední, co lekce zahrnuje je text o oslavování Nového roku a na poslední stránce jsou ruské hádanky a přísloví.

3.13 Čtení s porozuměním 8 – ruština: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia

Autorky publikace Čtení s porozuměním pro základní školy a víceletá gymnázia 8 od vydavatelství Taktik jsou Mgr. Silvie Abrahámová a Mgr. Natálie Horodecká, Ph.D. Obsahem publikace je sedm kapitol z čehož poslední dvě jsou klíč s řešením k úlohám nacházejícím se v pracovním sešitě a slovníček, ve kterém se ke každé kapitole nachází určitý soupis slovíček. Kromě obsahu se na první straně sešitu nachází vysvětlivky, které popisují, jak pracovat s publikací. Jsou zde vysvětlené i symboly, které označují diskusi se spolužákem nebo ve skupině, cvičení na psaní na zadané téma, skupinovou práci prezentovanou před třídou formou posteru, počítačové prezentace nebo scénky. A

poslední je upozornění na to, že před některými texty jsou tematické otázky na aktivaci a přípravu před čtením samotného textu.

První kapitola má název Ученые и труд всё перетрут. Jako první, co kapitola obsahuje je článek o školách v Rusku. U článku se nachází slovníček s vysvětlivkou slovíček, která se v textu objevují. Dále následují jednotlivé úlohy k textu. Kapitola obsahuje další články, které se týkají tématu školy a profesí. Texty, které kapitola obsahuje nejsou příliš dlouhé a některé úlohy k textům jsou zpracované velmi poutavou formou.

Мой дом – моя крепость je kapitola druhá. Již podle názvu je jasné, že hlavním tématem je domov. Texty v kapitole se týkají především bydlení, ale nacházejí se zde například i inzeráty na pronájem bytu. Mezi zajímavé úlohy k textům patří například nakreslení plánu pokoje podle popisu, osmisměrka či vylučování křížovky. Poslední, co kapitola obsahuje je článek, který má název Как живут на Чукотке.

Кто путешествует, тот познаёт мир je název třetí kapitoly. Kapitola se týká především cestování a obsahuje články týkající se zajímavých míst a památek v Moskvě a Petrohradu. V lekci je taktéž krátký článek o Moskevském metru nebo rozhovor v restauraci, u kterého se nachází i menu pro lepší představu. Úlohy, které kapitola například obsahuje je slovní had, ve kterém se má hledat sedm ruských měst nebo míst, překlad slov a vylučování křížovky nebo osmisměrka, ve které se má hledat patnáct slovních spojení nebo slov.

Праздник придёт – гостей приведёт je čtvrtá kapitola, která se týká hlavně svátku v Rusku. Kapitola začíná obsáhlejším článkem o Novém roce, který obsahuje informace o tom, jak svátek vznikl a kdy a jak se slaví. Dále kapitola zahrnuje text o tom, kdy a jak se v Rusku slaví Vánoce a Velikonoce. A jako poslední, co se v kapitole vyskytuje je článek o Dni vítězství, který je ze všech textů nejvíce obsáhlý. Díky této kapitole se žáci můžou velmi snadno naučit o tom, jak se jednotlivé svátky, které jsou i v České republice slaví v Rusku.

Чтение – вот лучшее ученье je poslední kapitolou pracovního sešitu, jejíž cílem je seznámení s Ruskou literaturou. Jako první, co kapitola obsahuje je krátký životopis ruského spisovatele Ivana Andrejeviče Krylova. Dále se nachází dvě básničky, kdy pro žáky je připravený úkol, aby se zamysleli na obsahem bajek a zjistili, jaké ponaučení z nich plyne. V kapitole se poté vyskytuje článek o hlavní postavě knihy „Крокодил Гена

и его друзья“ Чебурашка. Následující stránky se věnují vtipům a práci s textem, který má název „Можно ли так сказать по-русски?“.

3.14 Čtení s porozuměním 9 – ruština: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia

Poslední částí sbírky Čtení s porozuměním pro základní školy a víceletá gymnázia je tento devátý díl, který je určen pro poslední ročníky. Autorkami jsou Mgr. Silvie Abrahámová a Mgr. Natálie Horodecká, PhD. Publikace je rozdělená celkem na osm kapitol, z nichž poslední dvě kapitoly jako i v předchozích dílech obsahují klíč s řešením ke všem úlohám a slovníček se slovíčky.

Человек есть то, что он ест je název první kapitoly a už podle názvu se dá poznat, že se kapitola týká jídla. Kapitola začíná textem „Люблю поесть“ a poté následují jednotlivé úlohy, kdy některé navazují na text a některé ne. Dále kapitola obsahuje detailně sepsaný recept, jak uvařit pelmeně, což je národní jídlo Ruska. Kapitola zahrnuje i texty o tom, co by měl každý rozhodně ochutnat, pokud by se vydal do Ruska nebo co se v Rusku jí na Nový rok. V lekci se vyskytuje spousta barevných obrázků pro lepší představu toho, jak jídlo vypadá a také mnoho zajímavých úloh.

Поговорим о том, как мы выглядим (и не только) je následující kapitola příručky a zabývá se oblečením. První text, který kapitola obsahuje má název „Что мы любим носить?“. V textu dvě kamarádky vypráví o tom, co jejich spolužáci rádi nosí. Další text, který se v kapitole nachází se týká portrétu. Jedním z prvních úkolů je ten, že žáci musí na základě popisů v úvodu lekce nakreslit portréty. V kapitole jsou ještě další dva texty a samozřejmě i mnoho úloh, které na ně navazují.

Лечит болезни врач, а излечивает природа je třetí lekce a dá se říct, že se týká zeměpisné části Ruska. Texty vypráví o klimatu v různých ruských městech, horách, jezerech nebo o tajze. V kapitole se také nachází rozhovor na téma prohlídka u lékaře, text o zdravém životním stylu nebo základní otázky s možnostmi výběru odpovědí, které se týkají zdraví. Celkově je kapitola mnohým obsáhlejší než ostatní.

Про покупки про покупки про покупочки мои je téma čtvrté kapitoly a už podle názvu je zřejmé, že se bude zabývat nakupováním. Kapitola obsahuje rozhovor kamarádek, které chodí do obchodů nakupovat nebo rozhovor kamarádů, kteří se snaží dohodnout, co koupí své kamarádce k narozeninám. V lekci se vyskytují i jiné texty, které se týkají

tohoto tématu. Zajímavé úlohy, které kapitola obsahuje je například doplnění chybějících slov do vět a tím vyluštění křížovky, slovní had s cílem najít sedm druhů oblečení nebo dokreslit trička podle popisu.

Культура и история России je pátá kapitola, která je zaměřená na poznání ruské kultury a historie. Kapitola začíná textem s názvem „Илья Муромец“ který byl „*один из самых известных богатырей и один из главных героев русских былин*“²² (jeden z nejznámějších hrdinů a jedna z hlavních postav ruských bylin). Dále následují texty o Андрее Рублёве, Пётру Великому a Александру Сергеевичу Пушкину, což jsou jedny z nejvýznamnějších osobností. Texty popisují, kdo byli tyto osobnosti a čím jsou významný, což napomáhá k tomu, aby se žáci ve stručnosti dozvěděli něco o Ruské historii a kultuře.

Россия и Чехия: из истории взаимоотношений je název poslední kapitoly sešitu. Kapitola obsahuje velmi obsáhlý článek o Hokeji v Rusku a České republice a také o historii jejich vzájemných střetnutí. Dále se v lekci nachází stručná biografie Jaromíra Nohavici a Vladimíra Vysockého. A jako poslední, co se v lekci vyskytuje je životopis ruské spisovatelky Mariny Ivanovny Cvětajevovy, která žila také v Česku a dvě ukázky jejích děl.

3.15 Cvičebnice ruské gramatiky s nadhledem A1

Praktická cvičebnice ruské gramatiky na úrovni A1 je ideálním doplňkem k jakékoliv učebnici ruského jazyka. Cvičebnici vydalo nakladatelství Fraus a autorkami jsou Mgr. Anastasia Sokolova, Ph.D. a Mgr. Bc. Oxana Truhlářová, Ph.D. Publikace je určena všem, kteří se začínají učit ruský jazyk. Nachází se v ní přehled základních gramatických jevů a k tomu více než 70 nových cvičení.

Cvičebnice pokrývá základní oblasti ruské gramatiky, které jsou nezbytné pro počáteční úroveň ruštiny. Všechna témata také kladou důraz na srovnání ruštiny a češtiny, a to zejména u jevů, které činí českým uživatelům potíže. Cvičebnice obsahuje nejen klasická gramatická cvičení, její součástí jsou také procvičování ve formě křížovek či

²² АБРАХАМОВА, Silvie a Натálie HORODECKÁ. *Čtení s porozuměním 9 - ruština: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia*. Praha: Taktik, 2021. ISBN 978-80-7563-381-1. s. 35.

osmisměrek. Pro zpestření a vizualizaci některých procvičovaných jevů jsou do cvičebnice zařazené i desítky ilustrací.²³

Cvičebnice se skládá z celkem 19 témat a závěrečné opakovací lekce. Každé téma obsahuje vysvětlení gramatického jevu s různými příklady a srovnáním s češtinou a několik cvičení, kde je možné ověřit své znalosti. Důležitou součástí cvičebnice je také klíč ke cvičením, který se nachází na konci publikace.²⁴

Prvním tématem, kterým se cvičebnice zabývá je rod podstatných jmen. Na první straně je téma přehledně vysvětlené v češtině a na druhé stránce se nachází čtyři krátká cvičení, která slouží k procvičování. Cvičení jsou popsána a vysvětlená v českém jazyce. V podobném stylu jsou vypracovaná i následující témata. Další témata cvičebnice se týkají rodu přídavných jmen; skloňování podstatných jmen v ženském, mužském a středním rodě; skloňování podstatných jmen – množné číslo; skloňování osobních, ukazovacích a přivlastňovacích zájmen; skloňování přídavných jmen; minulý čas sloves; у меня есть; časování sloves; slovesa pohybu; slovesa pohybu s předponami; куда? где?; modální slovesa a нужно, надо, можно, нельзя.

Procvičovací úlohy se týkají především překladu vět nebo slovních spojení do ruštiny nebo do češtiny, doplňování slov do vět či dávání slova do správného tvaru. Občas se objeví cvičení na vyluštění křížovky nebo osmisměrky. Celkové opakování je následně shrnuté na čtyřech stránkách a skládá se z 11 cvičení. Cvičení obsahují jak doplňování, tak překlad, ale také i práci s kratším textem. Opakování je zakončené velmi obsáhlou křížovkou k jejíž vyluštění je potřeba přeložit 21 slov.

3.16 Cvičebnice ruské gramatiky s nadhledem A2

Cvičebnici ruské gramatiky s nadhledem na úrovni A2 zpracovaly autorky Mgr. Anastasia Sokolova, Ph.D. a Mgr. Bc. Oxana Truhlářová, Ph.D. Publikaci vydalo nakladatelství Fraus a je určena všem, kteří si chtějí prohloubit znalosti ruského jazyka na úroveň A2. Cvičebnici je také možné kombinovat se všemi jinými učebnicemi ruštiny a tím pádem ji efektivně využít ve třídě. V publikaci se žáci a studenti seznámí s náročnějšími gramatickými jevy.

²³ SOKOLOVA, Anastasija a Oxana TRUHLÁŘOVÁ. *Cvičebnice ruské gramatiky: výklad gramatiky, více než 70 cvičení, klíč ke cvičením*. Plzeň: Fraus, 2019. Škola s nadhledem. ISBN 978-80-7489-508-1. s. 5.

²⁴ Tamtéž, s. 5.

Druhý díl se zabývá jevy ruské gramatiky, které navazují na úroveň základních znalostí ruského jazyka, doplňují je, prohlubují a vedou tak studenty až ke zvládnutí ruštiny na úrovni A2. Ve všech tématech je stejně jako v prvním dílu kladen důraz na srovnání ruštiny a češtiny, a to zejména u jevů, které působí českým uživatelům potíže. Klasická gramatická a překladová cvičení jsou doplněna procvičováním v zábavné formě, jako jsou například křížovky či osmisměrky. Pro zpestření a vizualizaci procvičovaných jevů je do cvičebnice zařazené také velké množství různých ilustrací a fotek.²⁵

Cvičebnice ruské gramatiky na úrovni A2 se skládá ze 17 témat a poslední závěrečné lekce. Každé téma obsahuje výklad gramatických jevů a příklady s porovnáním s češtinou. Poté také zahrnuje několik cvičení, která prověřují znalosti studentů. Součástí cvičebnice je také klíč s řešením k jednotlivým cvičením, který je umístěný na konci publikace.²⁶

Témata, kterými se cvičebnice zabývá jsou: přídavná jména (celkový přehled); podstatná jména (problematické případy skloňování); základní číslovky; číslovky оба/обе, полтора/полторы, číslovky s пол-; řadové číslovky; vyjádření času (hodiny); datum, letopočty; podmiňovací způsob; modalita: придётся, рад, должен, готов; ruská příslovce; stupňování přídavných jmen; stupňování příslovcí; skloňování zájmen чей, весь; slovesa začátku a konce; slovesa typu дать, давать; spojky v souvětí souřadném a spojky v souvětí podřadném. Jednotlivá cvičení se skládají z překladu a doplňování. Mnoho úloh je také zaměřeno na práci s textem. Opakování, které je součástí publikace obsahuje celkem 12 různorodých cvičení. Jedno z velmi zajímavých cvičení obsahuje obrázek televizního programu v Moskvě. Úkolem studenta je přečíst si tento program a odpovědět na otázky. Toto cvičení je zaměřené především na opakování hodin.

3.17 Cvičebnice ruské gramatiky

Nakladatelství Polyglot vydalo Cvičebnici ruské gramatiky, jejíž autorkami jsou Veronika Mistrová, Danuše Oganessianová a Jelena Tregubová. Cvičebnice obsahuje 12000 příkladů, jejichž řešení se nachází vždy na protější straně a skládá se celkem z 569 stran. Kniha doplňuje běžně používané učebnice a je určena studentům, ale také učitelům ve školách.

²⁵ SOKOLOVA, Anastasija a Oxana TRUHLÁŘOVÁ. *Cvičebnice ruské gramatiky: výklad gramatiky, více než 70 cvičení, klíč ke cvičením*. Plzeň: Fraus, 2020. Škola s nadhledem. ISBN 978-80-7489-580-7. s. 5.

²⁶ Tamtéž, s. 5.

Cvičebnice je rozdělena do 19 kapitol, které se dělí na: podstatná jména rodu mužského; podstatná jména rodu středního; podstatná jména rodu ženského; podstatná jména všech rodů; přídavná jména; zájmena; číslovky; oznamovací způsob sloves; rozkazovací a podmiňovací způsob sloves; slovesa pohybu; příslovce; přechodníky a přídavná jména slovesná; slovesný vid a rod; odlišné vazby sloves, podstatných a přídavných jmen; předložky a předložkové vazby; spojky; částice; zrádná slova; různé problémy. Jednotlivé kapitoly jsou členěny do čtyř úrovní podle obtížnosti gramatických jevů a rozsahu slovní zásoby.

V úrovni A se procvičují základní skloňovací vzory, pravidelně časovaná slovesa, základní tvary číslovek, příslovce, předložky, spojky, větné modely apod. Kromě náročnějších překladových cvičení se jevy vyskytují v minimálních kontextech. Úroveň B nabízí velmi časté, ale obtížnější gramatické jevy ve složitějších kontextech - nepravidelné časování, rozkazovací a podmiňovací způsob, jednodušší typy stupňování, vyjadřování modality, záporu aj. Úroveň C je určena pro středně pokročilé a procvičují se v ní přechodníky, částice, vyjadřování slovesného rodu, odlišné vazby sloves a dalších slovních druhů, jmenné tvary přídavných jmen, obtížnější a zdvojené předložky, náročnější větné modely atd. Úroveň D je zaměřena na velmi pokročilé studenty, kteří si chtějí osvojit slovní zásobu pro složitější témata a také si chtějí osvojit nejobtížnější části ruské mluvnice, jako jsou přídavná jména přivlastňovací, přídavná jména slovesná, složitější souvětí či slova, u nichž různý přízvuk odlišuje význam.²⁷

Seznam mluvnických témat je uveden na začátku každé kapitoly a v souhrnné tabulce před úvodem. Pořadí kapitol je stanoveno tradičně, rozhodnutí ale zůstává na každém, zda začne s procvičováním od kapitoly první, která je zároveň jednou z nejobtížnějších, nebo si pro začátek zvolí kapitolu jednodušší. Spolu s mluvnickou náročností vzrůstá i lexikální obtížnost. V průběhu úrovní se rozšiřuje základní slovní zásoba a objevují se i cvičení na dílčí témata (celnice, domácí práce, u lékaře). Do zvláštní kapitoly jsou zařazena slova obdobná v obou jazycích zvukově, ale odlišná významem, tzv. „zrádná slova“ (například zloděj, buchta, žádný, trávit).²⁸

Část učebnice je nahrána na kazety rodilými mluvčími. Jedná se především o jednodušší cvičení, která by měl žák nebo student zvládnout bez textové opory. Dále jsou nahrány

²⁷ MISTROVÁ, Veronika, Danuše OGANESJANOVÁ a Jelena TREGUBOVÁ. *Cvičebnice ruské gramatiky: 12000 příkladů s řešením na protější straně*. Praha: Polyglot, 2004. ISBN 80-86195-29-5. s. 17.

²⁸ Tamtéž, s. 17

některé souvislé texty (zejména anekdoty) a delší věty se složenými číslovkami, věty s přechodníkovými vazbami aj. Jsou to věty, které předpokládají oporu v tištěné podobě cvičení. Cvičebnice vychází z norem současné spisovné ruštiny, jejíž součástí je i běžně mluvený jazyk.²⁹

²⁹ MISTROVÁ, Veronika, Danuše OGANESJANOVÁ a Jelena TREGUBOVÁ. *Cvičebnice ruské gramatiky: 12000 příkladů s řešením na protější straně*. Praha: Polyglot, 2004. ISBN 80-86195-29-5. s. 17.

4 Ostatní doplňkové materiály

Nakladatelství Fraus nabízí sadu 20 kartiček s azbukou o velikosti A5. Kartičky slouží především jako praktické a názorné učební pomůcky pro všechny, kteří začínají se studiem ruského jazyka. Jedna strana zobrazuje tištěnou a psanou formu písmen azbuky. Na druhé straně je znázorněn stručný a praktický přehled základních gramatických jevů. Nástěnná azbuka pro výuku ruského jazyka je další doplňkový materiál, který nakladatelství nabízí. Slouží k naučení a také procvičování ruské abecedy.

Dále nakladatelství nabízí nástěnnou mapu Ruské federace. Hlavním účelem mapy je pomoci žákům získat přehled o geografii a zajímavých místech Ruské federace. Žákům a studentům jsou nabízené také polepky na klávesnici. Jsou to přehledné samolepky s modrými znaky pro nalepení Azbuky na klávesnici.

Kromě toho se vyskytuje velké množství rozličných tabulek, které se týkají ruské gramatiky. Je to například tabulka od nakladatelství Kupka ve formátu A5, která se zaměřuje na skloňování v ruštině. Tabulka obsahuje skloňování všech základních vzorů podstatných jmen, přídavných jmen a zájmen. Další pomůckou je velmi dobře zpracována tabulka, ve které se nachází nepravidelná slovesa v ruštině a je také od nakladatelství Kupka. Kromě českého infinitivu se v tabulce nachází časování sloves v přítomném a minulém čase, a také rozkazovací způsob.

Dále se vyskytuje tabulka se souhrnem ruské gramatiky ve formátu A4. Učební látka obsahuje pravopis, tvarosloví, skladbu a také azbuku. Vše je velmi přehledně členěné a graficky upravené. Volba barev umožňuje rychlou orientaci v textu a také snadnější zapamatování. Ruská dokonavá a nedokonavá slovesa jsou dobře zpracována v tabulce, která je užitečnou pomůckou pro začátečníky, ale i mírně a středně pokročilé studenty ruského jazyka. Tabulka je zajímavá tím, že se jedná o oboustranné kolečko, které obsahuje 80 nejpoužívanějších ruských nepravidelných sloves. Kromě sloves v pomůcce lze najít také azbuku a názvy měsíců v roce.

Nakladatelství Olomouc s.r.o. vydalo přehled ruské gramatiky. Přehled se skládá z 28 stran a je určen pro žáky základních škol a studenty středních škol. Obsahuje nejdůležitější nepravidelná slovesa, dále je rozdělen na podstatná jména, přídavná jména, zájmena, číslovky, slovesa, příslovce, předložky a spojky.

Od nakladatelství Kupka je to tabulka ruské azbuky, která obsahuje tiskací a psací písmena ruské abecedy včetně výslovnosti a názorného obrázku, ruské hláskování či správné psaní a napojování psacího písma s příklady. Tabulka je velmi atraktivně propracována a vizuálně snadno zapamatovatelná. Podobnou formou je také zpracována záložka ruské azbuky, která obsahuje pouze tiskací a psací písmena včetně názorného obrázku a výslovnosti.

Nakladatelství SUN s.r.o. vydalo tabulku pod názvem Ruský jazyk Azbuka – Pomůcka pro školáky. Pomůcka je určena především pro školáky, jelikož je velmi zajímavě ilustrovaná. Albra s.r.o. nabízí také tabulku ruské azbuky ve formátu A4 jako pomůcku pro výuku ruského jazyka. Dále existuje Ruská abeceda – tabulka A4, která se zaměřuje na poutavý úvod do světa ruských písmen a slov. Humorně ilustrovaná tabulka umožňuje také na zadní straně nácvik psaní písmen, jejich správný tvar a sklon. V podstatě se vyskytuje velké množství různých zpracování azbuky.

Chytré karty - Ruština slovíčka 1 představují ten neoptimálnější způsob, jak se naučit ruskému jazyku. Pečlivě jsou vybrána ta nejpoužívanější slovíčka, která se dají naučit z pomoci obrázkových chytrých kartiček. Každá z kartiček má na jedné straně vybrané slovíčko se srozumitelnou výslovností a obrázkem, který by se měl vybavit pokaždé, když se dané slovíčko vysloví. A na druhé straně kartičky se nachází překlad daného slovíčka. V každé sérii se vyskytuje 240 nových slov. Sérii je několik, což znamená že kartičky obsahují kolem 1 500 slovíček.

Závěr

Bakalářská práce měla za cíl seznámení s materiály napomáhajícími s výukou ruského jazyka na základních a středních školách. V první kapitole se práce snaží vystihnout, jaký byl vývoj ruštiny po roce 1989. Kvůli revoluci došlo k velkému ústupu výuky ruského jazyka. Ale již od roku 2000 se ruština opět stává žádanou, a proto také vzniká velké množství učebnic pro podporu její výuky.

Další kapitola navazuje stručným popisem učebnic, které byly vydané pro výuku ruského jazyka. Jsou to například učebnice Pojechali, Raduga, Snova Klass! a mnoho dalších. Práce se snaží jen velmi stručně vystihnout čeho se učebnice týkají a na co se zaměřují.

Jedná z nejobsáhlejších kapitol se zabývá podpůrnými materiály, které jsou velmi důležité pro úspěšné a efektivní učení. Pomáhají žákům zlepšit své jazykové dovednosti a poskytují učitelům nástroje a zdroje pro lepší výuku. Použití kvalitních podpůrných materiálů může mít pozitivní vliv na výuku ruského jazyka a přispět ke zlepšení komunikativních schopností studentů. Mezi jedny z nejvíce zajímavých materiálů patří procvičovací sešity od nakladatelství Taktik. Sešity se týkají ruské gramatiky, čtení s porozuměním a ruské písanky. Obsahují velké množství různorodých cvičení nebo nápaditých a doplňkových aktivit, jako jsou například křížovky či osmisměrky.

Dále práce popisuje i jiné materiály, jako jsou Cvičebnice ruské gramatiky, které se snaží studentům usnadnit pochopení gramatiky ruského jazyka. Do práce jsou také zahrnuté materiály týkající se přípravy na maturitní zkoušky, a to zejména Ruština – maturitní příprava a Ruský jazyk – sbírka úloh pro společnou část maturitní zkoušky (základní obtížnost).

V následující a také poslední kapitole bakalářské práce jsou obsažené a popsány další doplňkové materiály. Jsou to různé tabulky obsahující azbuku nebo ruskou gramatiku, mapy či kartičky. Tyto materiály jsou velmi prospěšné pro zlepšení výuky u žáků a studentů, kteří se chtějí naučit ruskému jazyku.

Zdroje

1. ABRAHÁMOVÁ, Silvie a Jana IVANOV MAKSOUDOVÁ. *Čtení s porozuměním 7 - ruština: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia*. Praha: Taktik, 2021. ISBN 978-80-7563-379-8.
2. ABRAHÁMOVÁ, Silvie a Natálie HORODECKÁ. *Čtení s porozuměním 8 - ruština: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia*. Praha: Taktik, 2021. ISBN 978-80-7563-380-4.
3. ABRAHÁMOVÁ, Silvie a Natálie HORODECKÁ. *Čtení s porozuměním 9 - ruština: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia*. Praha: Taktik, 2021. ISBN 978-80-7563-381-1.
4. BELYNTSEVA, Olga, Adam JANEK a Julija MAMONOVA. *Učebnice současné ruštiny: Učebnik sovremennogo russkogo jazyka*. Brno: Computer Press, 2011. Jazyky (Computer Press). ISBN 978-80-251-2442-0.
5. ČÁRA, Vladimír, Jarmila LADMANOVÁ a Milan BALCAR. *Ruská mluvnice pro střední školy*. 4. upr. vyd. Praha: SPN, 1996. Pomocné knihy pro žáky (Státní pedagogické nakladatelství). ISBN 80-04-24891-8.
6. HODINÁŘOVÁ, Jana. *Ruský jazyk: základní obtížnost*. Praha: Tauris, c2002. Sbírký úloh pro společnou část maturitní zkoušky. ISBN 80-211-0409-0.
7. IVANOV MAKSOUDOVÁ, Jana, Zuzana VAŇKOVÁ, Alena POSTNÍKOVÁ, Naděžda PLUHAŘOVÁ, Romana LALUHOVÁ a Olena RASSUZHDAI. *Ruská gramatika: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia: v souladu s RVP ZV*. Praha: Taktik, 2021. ISBN 978-80-7563-328-6.
8. IVANOV MAKSOUDOVÁ, Jana, Zuzana VAŇKOVÁ, Alena POSTNÍKOVÁ, Naděžda PLUHAŘOVÁ, Romana LALUHOVÁ a Olena RASSUZHDAI. *Ruská gramatika: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia: v souladu s RVP ZV*. Praha: Taktik, 2021. ISBN 978-80-7563-329-3.
9. IVANOV MAKSOUDOVÁ, Jana, Zuzana VAŇKOVÁ, Alena POSTNÍKOVÁ, Naděžda PLUHAŘOVÁ, Romana LALUHOVÁ a Olena RASSUZHDAI. *Ruská gramatika: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia: v souladu s RVP ZV*. Praha: Taktik, 2021. ISBN 978-80-7563-330-9.

10. IVANOV MAKSOUDOVÁ, Jana, Zuzana VAŇKOVÁ, Alena POSTNÍKOVÁ, Naděžda PLUHAŘOVÁ, Romana LALUHOVÁ a Olena RASSUZHDAI. *Ruská gramatika: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia: v souladu s RVP ZV*. Praha: Taktik, 2021. ISBN 978-80-7563-331-6.
11. JELÍNEK, Stanislav. *Raduga: učebnice: ruština pro střední a jazykové školy*. Plzeň: Fraus, c1996. ISBN 80-85784-70-x.
12. JELÍNEK, Stanislav. *Raduga 1: po-novomu*. Plzeň: Fraus, 2008. ISBN 978-80-7238-659-8.
13. KARNĚJEVA, Ljudmila. *Ruština: maturitní příprava: [B1-B2]*. Dubicko: INFOA, c2011. Nová maturita (INFOA). ISBN 978-80-7240-755-2.
14. KORITYÁK, Stanislav. *Ruská písanka: ruština*. Brno: [Stanislav Korityák], 2008. ISBN 978-80-254-2850-4.
15. LALUHOVÁ, Romana, Alena POSTNÍKOVÁ a Zuzana VAŇKOVÁ. *Ruská písanka: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia*. Praha: Taktik, 2021. ISBN 978-80-7563-332-3.
16. MISTROVÁ, Veronika, Danuše OGANESJANOVÁ a Jelena TREGUBOVÁ. *Cvičebnice ruské gramatiky: 12000 příkladů s řešením na protější straně*. Praha: Polyglot, 2004. ISBN 80-86195-29-5.
17. NEDOMOVÁ, Zdeňka a Karla VLHOVÁ. *Metodika výuky ruského jazyka na 2. stupni základních škol a středních školách z pohledu pedagogické praxe: náměty pro začínajícího učitele*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2009. ISBN 978-80-7368-890-5.
18. ORLOVA, Natalia, Jana KÖRSCHNEROVÁ a Jana STEJSKALOVÁ. *Klassnyje druž'ja 1: ruština pro 2. stupeň základních škol*. Praha: Klett, c2014. ISBN 978-80-7397-163-2.
19. ORLOVOVÁ, Natalie, Marta VÁGNEROVÁ a Miroslava KOŽUŠKOVÁ. *Klass! 1: ruština pro střední školy: učebnice*. Praha: Klett, c2010. ISBN 978-80-7397-032-1.
20. ORLOVA, Natalia, Marta VÁGNEROVÁ a Miroslava KOŽUŠKOVÁ. *Snova klass! 1: ruština pro střední školy*. Praha: Klett, [2018]. ISBN 978-80-7397-255-4.
21. PECHLIVANOVA, Kira Iordanovna a Marina Nikolajevna LEBEDEVA. *Grammatika ruskogo jazyka v illjustracijach*. Moskva: Russkij Jazyk, Kursy, 2014. ISBN 978-5-88337-146-1.

22. PURM, Radko, Stanislav JELÍNEK a Josef VESELÝ. *Didaktika ruského jazyka: vybrané kapitoly*. Vyd. 3. (rozš. a upr.). Hradec Králové: Gaudeamus, 2003. ISBN 80-7041-174-0.
23. SOKOLOVA, Anastasija a Oxana TRUHLÁŘOVÁ. *Cvičebnice ruské gramatiky: výklad gramatiky, více než 70 cvičení, klíč ke cvičením*. Plzeň: Fraus, 2019. Škola s nadhledem. ISBN 978-80-7489-508-1.
24. SOKOLOVA, Anastasija a Oxana TRUHLÁŘOVÁ. *Cvičebnice ruské gramatiky: výklad gramatiky, více než 70 cvičení, klíč ke cvičením*. Plzeň: Fraus, 2020. Škola s nadhledem. ISBN 978-80-7489-580-7.
25. URIEOVÁ, Libuše. *K postavení ruštiny v České republice v letech 1990–2014*. Plzeň, Opera Slavica XXVI, 2016, s. 47-56.
26. VALOVA, Liudmila, Varvara GOLOVATINA a Milena RYKOVSKÁ. *Tvoj šans A1: ruština pro střední a jazykové školy: učebnice s integrovaným pracovním sešitem*. Plzeň: Fraus, 2018. ISBN 978-80-7489-423-7. s. 4.
27. ŽOFKOVÁ, Hana. *Pojechali: ruština pro základní školy: učebnice*. Ilustroval Lucie LOMOVÁ. Praha: SPL – Práce, 2002. Učebnice pro základní školy. ISBN 80-86490-29-7.

Obrázkové přílohy

Obrázek č. 1

BELYNTSEVA, Olga, Adam JANEK a Julija MAMONOVA. *Učebnice současné ruštiny: Učebnik sovremennogo ruskogo jazyka*. Brno: Computer Press, 2011. Jazyky (Computer Press). ISBN 978-80-251-2442-0.

Obrázek č. 2

KARNĚJEVA, Ljudmila. *Ruština: maturitní příprava: [B1-B2]*. Dubicko: INFOA, c2011. Nová maturita (INFOA). ISBN 978-80-7240-755-2.

Obrázek č. 3

HODINÁŘOVÁ, Jana. *Ruský jazyk: základní obtížnost*. Praha: Tauris, c2002. Sbírký úloh pro společnou část maturitní zkoušky. ISBN 80-211-0409-0.

Obrázek č. 4

ČÁRA, Vladimír, Jarmila LADMANOVÁ a Milan BALCAR. *Ruská mluvnice pro střední školy*. 4. upr. vyd. Praha: SPN, 1996. Pomocné knihy pro žáky (Státní pedagogické nakladatelství). ISBN 80-04-24891-8.

Obrázek č. 5

PECHLIVANOVA, Kira Iordanovna a Marina Nikolajevna LEBEDEVA. *Grammatika ruskogo jazyka v illjustracijach*. Moskva: Russkij Jazyk, Kursy, 2014. ISBN 978-5-88337-146-1.

Obrázek č. 6

KORITYÁK, Stanislav. *Ruská písanka: ruština*. Brno: [Stanislav Korityák], 2008. ISBN 978-80-254-2850-4.

Obrázek č. 7

ABRAHÁMOVÁ, Silvie a Jana IVANOV MAKSOUDOVÁ. *Čtení s porozuměním 7 - ruština: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia*. Praha: Taktik, 2021. ISBN 978-80-7563-379-8.

Obrázek č. 8

ABRAHÁMOVÁ, Silvie a Natálie HORODECKÁ. *Čtení s porozuměním 8 - ruština: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia*. Praha: Taktik, 2021. ISBN 978-80-7563-380-4.

Obrázek č. 9

ABRAHÁMOVÁ, Silvie a Natálie HORODECKÁ. *Čtení s porozuměním 9 - ruština: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia*. Praha: Taktik, 2021. ISBN 978-80-7563-381-1.

Obrázek č. 10

LALUHOVÁ, Romana, Alena POSTNÍKOVÁ a Zuzana VAŇKOVÁ. *Ruská písanka: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia*. Praha: Taktik, 2021. ISBN 978-80-7563-332-3.

Obrázek č. 11

IVANOV MAKSOUDOVÁ, Jana, Zuzana VAŇKOVÁ, Alena POSTNÍKOVÁ, Naděžda PLUHAŘOVÁ, Romana LALUHOVÁ a Olena RASSUZHDAI. *Ruská gramatika: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia: v souladu s RVP ZV*. Praha: Taktik, 2021. ISBN 978-80-7563-328-6.

Obrázek č. 12

IVANOV MAKSOUDOVÁ, Jana, Zuzana VAŇKOVÁ, Alena POSTNÍKOVÁ, Naděžda PLUHAŘOVÁ, Romana LALUHOVÁ a Olena RASSUZHDAI. *Ruská gramatika: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia: v souladu s RVP ZV*. Praha: Taktik, 2021. ISBN 978-80-7563-329-3.

Obrázek č. 13

IVANOV MAKSOUDOVÁ, Jana, Zuzana VAŇKOVÁ, Alena POSTNÍKOVÁ, Naděžda PLUHAŘOVÁ, Romana LALUHOVÁ a Olena RASSUZHDAI. *Ruská gramatika: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia: v souladu s RVP ZV*. Praha: Taktik, 2021. ISBN 978-80-7563-330-9.

Obrázek č. 14

IVANOV MAKSOUDOVÁ, Jana, Zuzana VAŇKOVÁ, Alena POSTNÍKOVÁ, Naděžda PLUHAŘOVÁ, Romana LALUHOVÁ a Olena RASSUZHDAI. *Ruská gramatika: procvičovací sešit pro ZŠ a víceletá gymnázia: v souladu s RVP ZV*. Praha: Taktik, 2021. ISBN 978-80-7563-331-6.

Obrázek č. 15

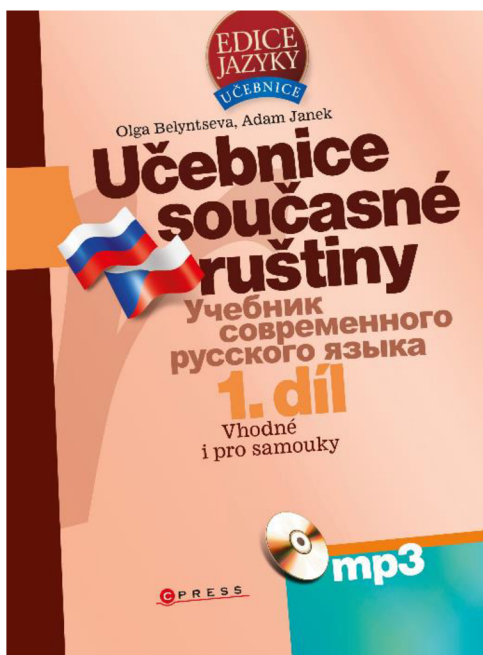
SOKOLOVA, Anastasija a Oxana TRUHLÁŘOVÁ. *Cvičebnice ruské gramatiky: výklad gramatiky, více než 70 cvičení, klíč ke cvičením*. Plzeň: Fraus, 2019. Škola s nadhledem. ISBN 978-80-7489-508-1.

Obrázek č. 16

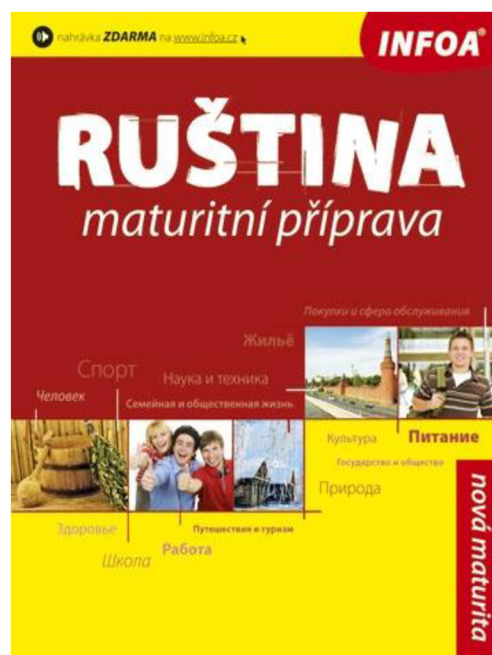
SOKOLOVA, Anastasija a Oxana TRUHLÁŘOVÁ. *Cvičebnice ruské gramatiky: výklad gramatiky, více než 70 cvičení, klíč ke cvičením*. Plzeň: Fraus, 2020. Škola s nadhledem. ISBN 978-80-7489-580-7.

Obrázek č. 17

MISTROVÁ, Veronika, Danuše OGANESJANOVÁ a Jelena TREGUBOVÁ. *Cvičebnice ruské gramatiky: 12000 příkladů s řešením na protější straně*. Praha: Polyglot, 2004. ISBN 80-86195-29-5.

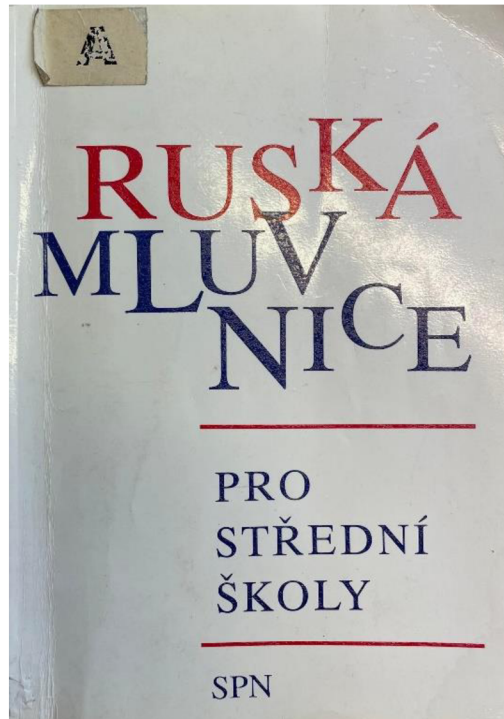
Obrázek č. 1

Obrázek č. 2

Obrázek č. 3

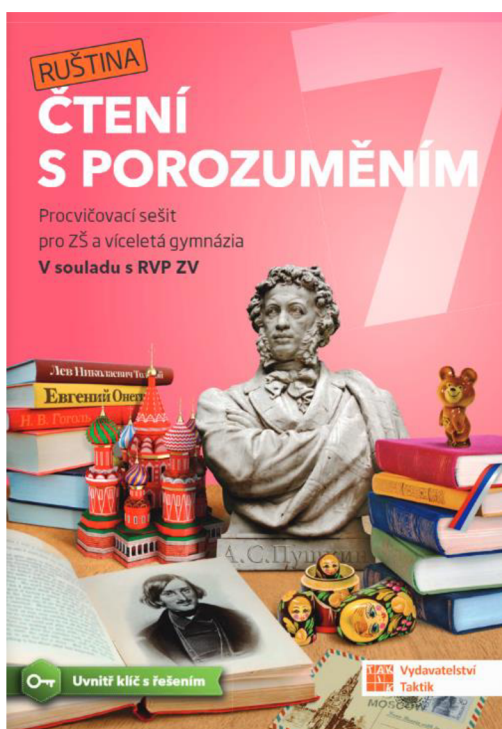
Obrázek č. 4

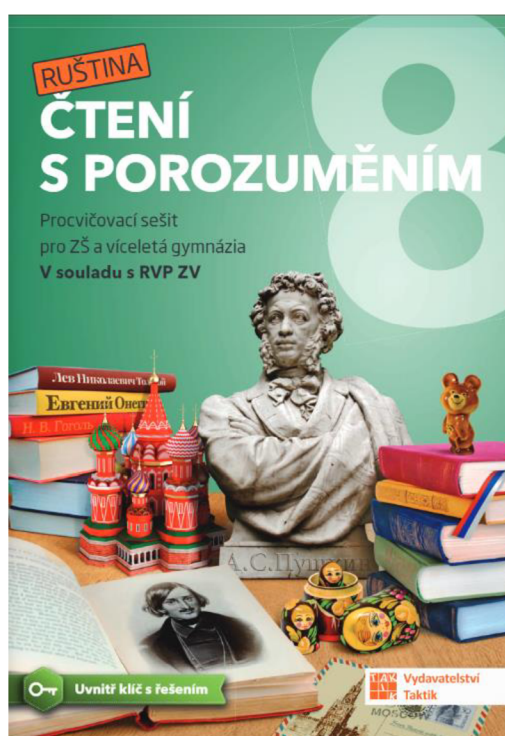
Obrázek č. 5

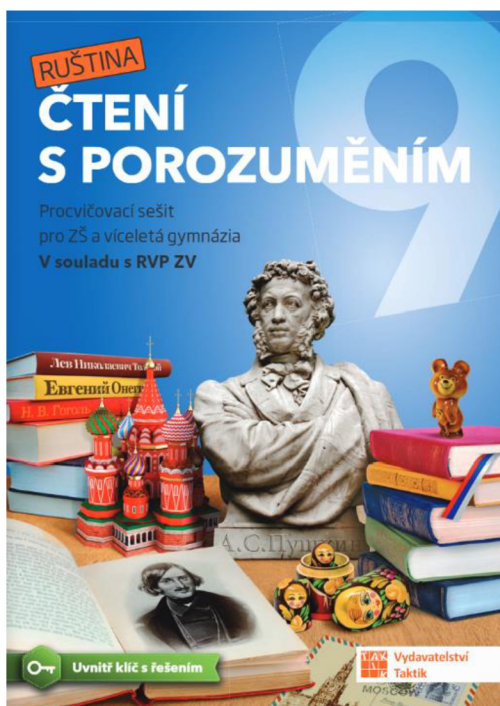
Obrázek č. 6

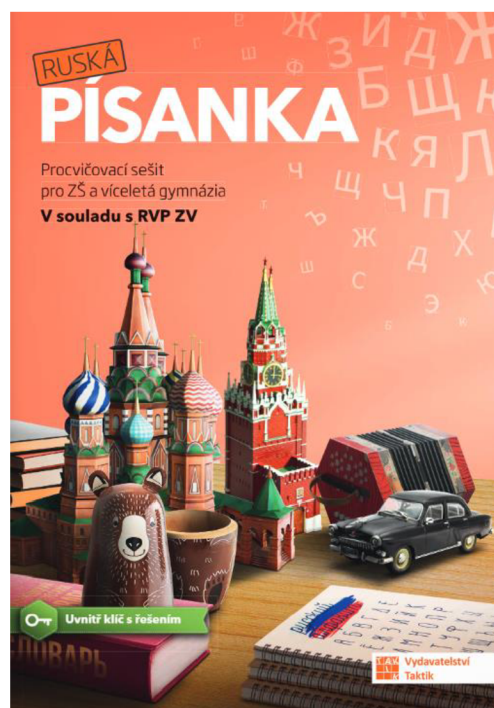
Obrázek č. 7

Obrázek č. 8

Obrázek č. 9

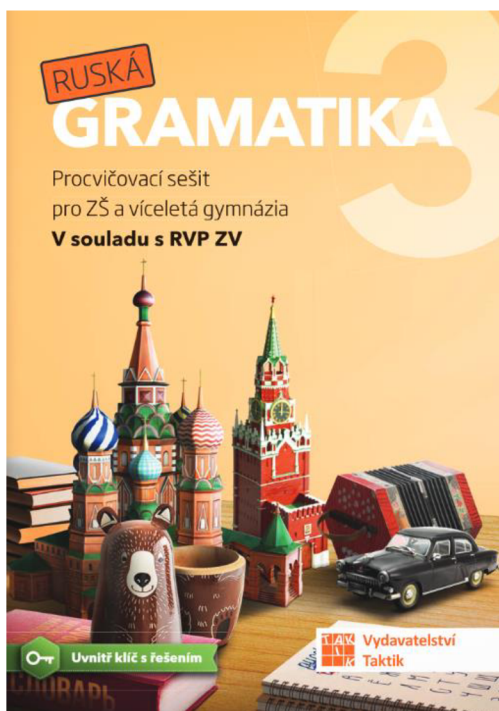
Obrázek č. 10

Obrázek č. 11

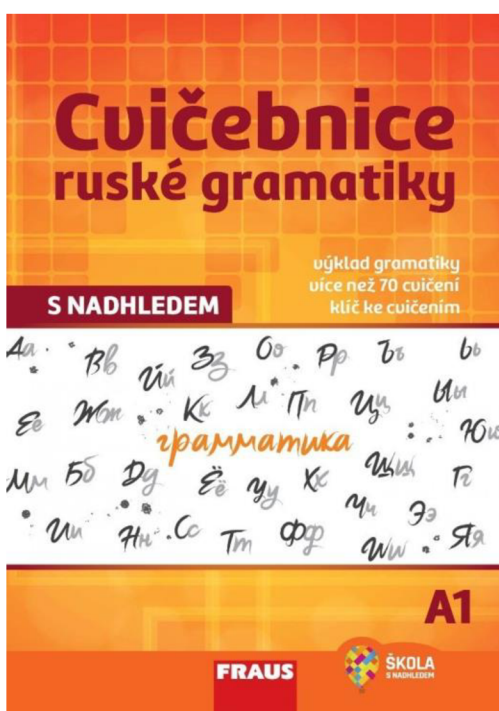
Obrázek č. 12

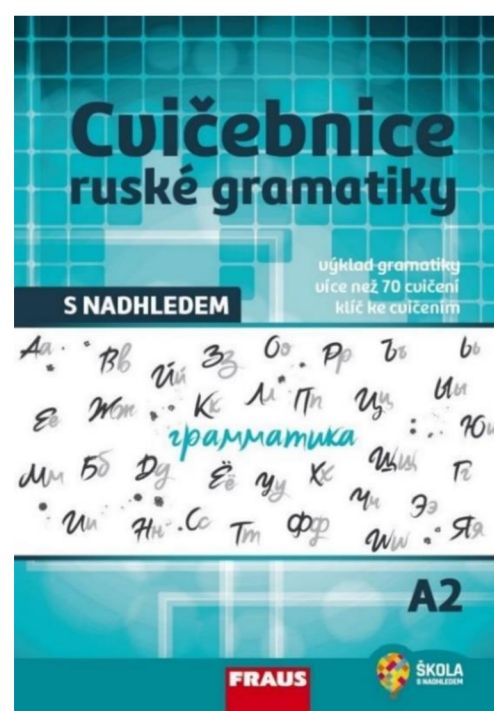
Obrázek č. 13

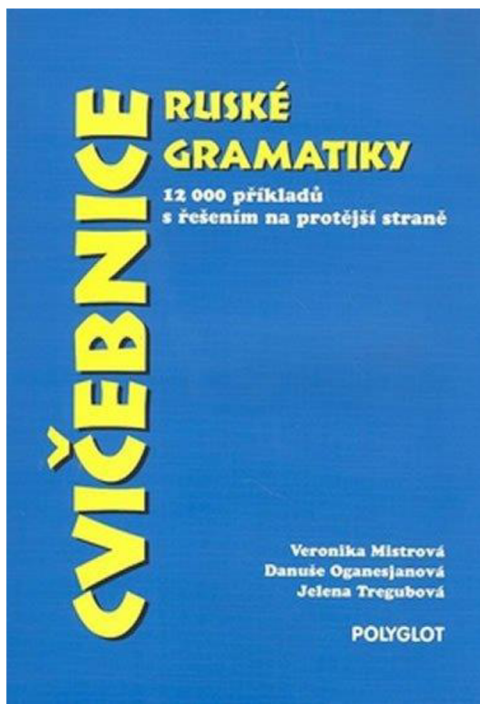
Obrázek č. 14

Obrázek č. 15

Obrázek č. 16

Obrázek č. 17